

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANASANAT DALI

POPÜLER KÜLTÜR BAĞLAMINDA TÜRK SANAT
MÜZİĞİ'NİN
TOPLUMSAL KONUMU VE YAYGINLIK DERECESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Burcu TAM

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Çetin KÖRÜKÇÜ

İstanbul – 2010

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Musikisi Anasanat Dalı Türk Musikisi Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **Burcu TAM** tarafından hazırlanan **“Popüler Kültür Bağlamında Türk Sanat Müziğinin Toplumsal Konumu ve Yaygınlık Derecesi”** adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 22.06.2010

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: Yrd.Doç.Çetin KÖRÜKÇÜ
Danışman- HAL.Üniv.Türk Musikisi ASD Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Doç. Dr.Serpil MÜRTEZAOĞLU
İTÜ Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Pınar SOMAKÇI
HAL.Üniv.Türk Musikisi ASD Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Prof.Mutlu TORUN
HAL.Üniv.Türk Musikisi ASD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi : Prof.Metin BALAY
HAL.Üniv.Türk Musikisi ASD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iii
ÖZET.....	vı
ABSTRACT.....	vıı
1. GİRİŞ	1
2. TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE TÜRK SANAT MÜZİĞİ	2
3. KÜLTÜR VE POPÜLER KÜLTÜR KAVRAMLARI	9
3.1. Kültür Kavramı	9
3.2. Popüler Kültür Kavramı	12
4. POPÜLER KÜLTÜR VE TÜRK SANAT MÜZİĞİ.....	16
4.1. Anket Sonuçlarının Düz Tablolar Halinde Değerlendirilmesi.....	16
4.2. Anket Sonuçlarının Çapraz Tablolar Halinde Değerlendirilmesi	40
5. SONUÇ	69
6. KAYNAKLAR	74
7. EKLER.....	76
8. ÖZGEÇMİŞ	80

ÖNSÖZ

Bu çalışma T.C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın oluşumunda yardımlarını ve fikirlerini esirgemeyen Danışman Hocam Sn. Yrd. Doç. Dr. Çetin KÖRÜKÇÜ'ye, Sn. Prof. Dr. Sabri ÇAKIR'a, Sn. Öğr. Gör. Erdoğan ATEŞ'e ve değerli dostum Münevver Pınar Özyürek'e candan teşekkür ederim.

Burcu TAM
Haziran-2010

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1 : Görüşülenlerin cinsiyetini gösteren tablo	16
Tablo 2 : Görüşülenlerin yaşını gösteren tablo	17
Tablo 3 : Görüşülenlerin doğum yerini gösteren tablo	17
Tablo 4 : Görüşülenlerin öğrenim durumunu gösteren tablo	18
Tablo 5 : Görüşülenlerin mesleklerini gösteren tablo	18
Tablo 6 : Görüşmeye katılanların aylık gelirlerini gösteren tablo	19
Tablo 7 : Görüşmeye katılanların en çok sevdikleri müzik türünü gösteren tablo	20
Tablo 8 : Görüşmeye katılanların ailelerinin en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo	20
Tablo 9 : Görüşülenlerin müzik üzerine eğitim alma durumunu gösteren tablo.....	21
Tablo 10 : Görüşülenlerin ailelerinin müzik eğitimi alma durumunu gösteren tablo	22
Tablo 11 : Görüşülenlerin herhangi bir enstrüman çalma durumunu gösteren tablo.	22
Tablo 12 : Görüşülenlerin ailelerin herhangi bir enstrüman çalma durumunu gösteren tablo	23
Tablo 13 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeyini gösteren tablo	24
Tablo 14 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediğini gösteren tablo	24
Tablo 15 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini sık dinleme nedenlerini gösteren tablo	25
Tablo 16 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini nadiren dinleme nedenlerini gösteren tablo	25
Tablo 17 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini dinlememe nedenlerini gösteren tablo	26
Tablo 18 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde yeni mi yoksa eski eserlerimi sevme durumlarını gösteren tablo.....	26
Tablo 19 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo eserlerimi sevme durumlarını gösteren tablo.....	27
Tablo 20 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği arşivleri olup olmama durumunu gösteren tablo.....	27
Tablo 21 : Görüşülenlerin arşivlerinde olan sanatçıları gösteren tablo.....	28
Tablo 22 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo	30
Tablo 23 : Görüşülenlerin öncelikle tercih ettikleri icracıları gösteren tablo	32
Tablo 24 : Bildiğiniz Türk Sanat Müziği çalgıları hangileridir sorusuna verilen yanıtları gösteren tablo	33
Tablo 25: Türk Sanat Müziğini nerelerde dinlersiniz sorusuna verilen yanıtları gösteren tablo.....	35

Tablo 26 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerine gitme durumlarını gösteren tablo.....	36
Tablo 27 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerinden memnun kalma durumunu gösteren tablo	36
Tablo 28 : Görüşülenlerin Tsm'nin yeterli dinleyicisi olduğunu düşünme durumu ..	37
Tablo 29 : Görüşülenlerin Tsm'nin yeterli dinleyicisi var diyenlerin nedenleri gösteren tablo.....	37
Tablo 30 : Görüşülenlerin Tsm'nin yeterli dinleyicisi yok diyenlerin nedenleri gösteren tablo.....	38
Tablo 31 : Görüşülenlerin Tsm'nin güncelliğini koruyup korumadığını düşünenlerin durumunu gösteren tablo	38
Tablo 32 : Görüşülenlerin Tsm'nin güncelliğini korumaktadır diyenlerin nedenlerini gösteren tablo.....	39
Tablo 33 : Görüşülenlerin Tsm'nin güncelliğini korumamaktadır diyenlerin nedenlerini gösteren tablo.....	39
Tablo 34 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği albümlerini takip edip etmeme durumunu gösteren tablo	40
Tablo 35 : Görüşülenlerin cinsiyet ve en çok sevdiği müzik türlerini gösteren tablo	40
Tablo 36 : Görüşülenlerin cinsiyet ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo.....	41
Tablo 37 : Görüşülenlerin cinsiyet ve Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo.....	42
Tablo 38 : Görüşülenlerin yaş ve en çok sevdiği müzik türlerini gösteren tablo.....	42
Tablo 39 : Görüşülenlerin yaş ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo.....	43
Tablo 40 : Görüşülenlerin yaş ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo.....	44
Tablo 41 : Görüşülenlerin doğum yeri ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo	45
Tablo 42 : Görüşülenlerin doğum yeri ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo.....	45
Tablo 43 : Görüşülenlerin doğum yeri ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo	46
Tablo 44 : Görüşülenlerin öğrenim durumu ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo	47
Tablo 45 : Görüşülenlerin öğrenim durumu ve Türk Sanat Müziği hakkında bilgi düzeylerini gösteren tablo.....	48
Tablo 46 : Görüşülenlerin mesleği ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo ..	49
Tablo 47 : Görüşülenlerin mesleği ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo.....	50
Tablo 48 : Görüşülenlerin mesleği ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo.....	51
Tablo 49 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve en çok sevdikleri müzik türünü gösteren tablo.....	52
Tablo 50 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo	53
Tablo 51 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo	54

Tablo 52 : Görüşülenlerin en çok sevdikleri müzik türünü ve ailesinin en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo	55
Tablo 53 : Görüşülenlerin müzik üzerine eğitim aldıkları ve ailelerinin müzik eğitimi almış olanları gösteren tablo.....	56
Tablo 54 : Görüşülenlerin çaldıkları ve ailelerinin çaldıkları bir enstrüman olup olmadığını gösteren tablo	57
Tablo 55 : Görüşülenlerin yaşı ve Türk Sanat Müziği arşivlerini gösteren tablo	58
Tablo 56 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziği arşivlerini gösteren tablo.....	59
Tablo 57 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediğini, Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo.....	60
Tablo 58 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo	60
Tablo 59 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo eserleri mi sevdiklerini gösteren tablo.....	61
Tablo 60 : Görüşülenlerin yaşı ve Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo	62
Tablo 61 : Görüşülenlerin yaşı ve koro mu yoksa solo icralarını sevdiklerini gösteren tablo.....	63
Tablo 62 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziğinde tercih ettikleri icracıları gösteren tablo.....	64
Tablo 63 : Görüşülenlerin Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini ve bu eserleri nereden dinlediklerini gösteren tablo	64
Tablo 64 : Görüşülenlerin yaşı ve tercih ettikleri icracıları gösteren tablo.....	65
Tablo 65 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo	66
Tablo 66 : Görüşülenlerin yaşı ve tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo.....	67
Tablo 67 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerine katılma durumu ve memnun kalıp kalmamalarını gösteren tablo.....	68

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Burcu TAM
Anabilim Dalı : Türk Musikisi Anasanat Dalı
Programı : Türk Musikisi
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Çetin KÖRÜKÇÜ
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans- Haziran-2010

POPÜLER KÜLTÜR BAĞLAMINDA TÜRK SANAT MÜZİĞİNİN TOPLUMSAL KONUMU ve YAYGINLIK DERECESESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, günümüz Türk Popüler kültürü içerisinde Türk Sanat Müziği'nin ne ölçüde yer aldığını, güncelliğini koruyup korumadığını ve milli kültürümüzün önemli bir unsuru olarak yaşayıp gelişmesi için strateji belirleyecek şahıs ve kurumlara yardımcı olacak bilgiler toplamaktır. Yöntem olarak kaynak tarama ve anket yönetimi uygulanmıştır. Bu araştırmada içerik olarak, öncelikle Türk Sanat Müziğinin Tarihi sürecine değinilmiş, ardından Kültür ve Popüler Kültür kavramları açıklanmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise kişilerin, Türk Sanat Müziği'nin farklı bileşenleri konusundaki ilgi ve bilgilerinin ölçülmesi esasına dayanan ve günümüzde bu müzik türünün hangi konumda olduğunu anlamak amacıyla bu anket çalışması araştırmaya yön vermiştir.

Sonuç olarak, yapılmış olan anket çalışmasıyla günümüz müzik kültürü içerisinde Türk Sanat Müziğinin ne derece yer aldığı, toplumun bu müziğe olan ilgisi ve bilgisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Sanat Müziği, Kültür, Popüler Kültür

GENERAL INFORMATION

Name and Surname : Burcu TAM
Main Branch of Science : Turkish Music Department
Program : Turkish Music
Thesis Advisors : Assist Prof. Çetin KÖRÜKÇÜ
Thesis Type and Date : Masters Thesis- June 2010

SOCIAL LOCATION AND DEGREE OF BEING WIDESTREAD OF TURKISH ART MUSIC ON THE CONTEXT POPULER CULTURE

ABSTRACT

The main objectives of this study are; to determine the extent of which Turkish art music remains within the Turkish Popular culture; to establish whether art music still preserves its currency; and to collect the necessary information which would assist those who are in a position to decide on a strategy based on keeping art music alive and making sure that it prospers as part of our national culture. The primary methods used in this study are reviewing the existing literature and conducting Popular surveys. In terms of the content, the first section is preserved for the history of Turkish art music, and then an attempt has been made to explain the concepts of culture and Popular culture. In the final section, a survey has been conducted in order to measure the interest and understanding of people concerning the various components Turkish art music and to determine the position of this type of music at present time.

Finally, with the survey conducted what has been determined is the extent of Turkish art music is represented within present day music culture as well as the societies' interest and understanding of this type of music.

Key words: Turkish art music, Culture, Popular Culture.

1. GİRİŞ

Klasik Türk Müziği, kültürel değişime bağlı olarak zamanla farklılık göstermiş, klasik kalıpların önemsenmediği, formların küçüldüğü, şarkı formunun neredeyse tek form olarak öne çıktığı, dili, melodik yapısı ve icra anlayışıyla değişmiş olan ve günümüzde Türk Sanat Müziği olarak isimlendirilen bir müzik haline gelmiştir.

Bu çalışmamızın amacı, günümüz Türk Popüler kültürü içerisinde Türk Sanat Müziği'nin ne ölçüde yer aldığını, güncelliğini koruyup korumadığını, geleceğinin ne olacağı konusunu ve milli kültürümüzün önemli bir unsuru olarak yaşayıp gelişmesi için strateji belirleyecek şahıs ve kurumlara yardımcı olacak bilgiler toplamaktır.

Bu çalışmada kaynak tarama ve anket yöntemiyle bilgiler toplanmış, elde edilen veriler değerlendirilip, yorumlanmaya çalışılmıştır. Kişilerin, Türk Sanat Müziği'nin farklı bileşenleri konusundaki ilgi ve bilgilerinin ölçülmesi esasına dayanan bu anket çalışması araştırmaya yön vermiştir. Ayrıca farklı statüdeki kişilerin bu konudaki farklılık ve benzerlikleri ve Türk Sanat Müziğinin diğer Türkçe müzik türleri arasındaki beğenilme oranları da ankete dahil edilmiştir.

Çalışmamızın sınırlılıkları açısından, her bölgeden bir il seçilerek anket uygulaması yapılmak istenmiş, ancak bu alan gerek maddi açıdan, gerekse zaman bakımından yetersizlik sebebiyle daraltılarak ülkenin hemen her yöresinden göç alan ve Popüler kültürle etkileşimi en fazla olan İstanbul esas alınmıştır. Bu il'de farklı statüdeki kişilere çeşitli semtlerde toplam 200 kişiye anket uygulanmıştır. Bu anketin sonuçları değerlendirilip, günümüz toplumunun Türk Sanat Müziği hakkındaki görüşleri, ilgi ve beğenisi, Popüler kültür bağlamında Türk Sanat Müziğinin toplumsal konumu ve yaygınlık derecesi belirlenmeye çalışılmıştır.

2. TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE TÜRK SANAT MÜZİĞİ

Her toplumun, dil, din, örf-adet, ekonomi, sosyal yaşam gibi unsurlarının oluşturduğu kültürel yapı, o toplumun sanatının oluşmasında ve şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple Popüler Kültür bağlamında Türk Sanat Müziğinin Toplumsal Konumu ve Yaygınlık Derecesi” başlıklı çalışmamıza Klasik Türk Müziğinden Türk Sanat Müziğine gelen tarihi süreçten kısaca bahsederek girmeyi düşündük.

Türk tarihi ve Türk müzik kültürünün, belirli bir coğrafya ile sınırlandırılması yanlış olur. Türklerin farklı bölgelere göçleri sonucu, kültür etkileşimi içerisinde bulunmalarıdır. Arabistan, Yunanistan, İran ve Türkiye, coğrafi bakımdan birbirlerine yakın oldukları için müzik anlayışları da benzer ritmik ve melodik özellikler göstermektedir.

Pek çok toplumun klasik müzik, Popüler müzik ve halk müzikleri vardır. Bu müzik türleri halkın yaşayış biçimleri, inançları ve kimlik yapılarıyla ilgili bilgiler vermektedir. Dolayısıyla Türk müziğinin en eski şeklini askeri planda ve dini hayatta aramak gerekir. Türklerin Orta Asya’dan başlattıkları göçle birlikte müzik anlayışları da batıya taşınmıştır. Bu anlamda gerek halk müziği, gerekse Klasik Türk Müziği temelde aynı kaynaktan beslenmiştir.

“Klasik müzikler, aristokrat, yönetici ve özellikle Osmanlı’da saray, batıda ise kilise gibi çevrelerde doğup gelişmiş ve halka yayılmıştır. O dönemde belirginleşmiş kurallar ile yapılmış, üslup ve form bakımından olgunluk kazanmış eserler klasik tanımına girmektedir.” (Körükçü, 1998, 10)

Klasik Türk Musikisi icrasının da ilk olarak sarayda başladığı bilinmektedir. Zamanla halkın içine de yayılan bu müziği, net bir şekilde dönemlere ayırmak mümkün değildir. Bunun nedeni ise, dönemler arasında üslup ve form farklarının belirgin olarak göze çarpmamasıdır.

Klasik Türk Musikisi sisteminin oluşmasında her dönem bir sonrakine katkıda bulunmuştur. Safiyuddin Urmevi, Abdulkadir Meragi, gibi büyük besteciler

Klasik Musikimizin hazırlayıcıları olarak bilinmektedir. Bu besteciler klasik kuralların oluşmasında önemli rol oynamışlar ve Türk musikisi ile ilgili önemli çalışmalara imzalarını atmışlardır.

“Bu bestecilerden önce ise müzikle ilgili önemli çalışmalara imza atmış olan Farabi'nin (870-950) müzik kültürü açısından önemi, Doğu müziği teorisine ilişkin ilk eseri yazmış olmasından kaynaklanır. Müzik kuramcılarının en önemlilerinden sayılan Farabi'nin, eski Yunan müzik kitaplarını ve Doğu'daki müzik uygulamalarını da incelediği, Kitab'ül Musiki el- Kebir (Büyük Müzik Kitabı) doğu müzik nazariyatına dair en önemli eser kabul edilmektedir. Ayrıca, ses ve müziğin fizyolojik esaslarını ele alış bakımından, o dönemde Antik Yunan düşünürlerinin aştığı, enstrümanlar hakkında ilk kapsamlı incelemenin onun tarafından yapıldığı kabul edilir.”(Ayvazoğlu, 1989, 153)

Farabi'den sonraki dönemde en önemli isimlerden biri olarak Safiyuddin Urmevi (1224-1294) gelmektedir. Safiyuddin Urmevi Arapça olan “Kitabül Edvar” adlı eserinde müzik sistemini saptamaya ve makamların özelliğini belirtmeye çalışmıştır. Türk müziğinin esası olarak kabul edilen bir sekizlide 24 aralıklı dizi Safiyüddin ile sistemleştirilmiştir.

“Safiyüddin'den sonra Türk müziğinin farklı yönleri üzerine çalışan bir diğer isim Abdülkadir Meragi'dir. 1353-1435) Kenzü'l Elhan, Camiul Elhan ve Makasidul Elhan ile Türkçe yazdığı Kitabül Edvar makam, usul, çalgı, ses tekniği ve notalama konularında bilgiler içeren kitaplarıdır. Meragi, Camiül Elhan adlı kitabında müziğin tanımından başlayarak en önemli kuramlarla, kuramsal eserler, makamlar, usüller, ölçüler, çalgular ile ilgili birçok konuyu incelemiştir.”(Turan, 1990, 261)

“Bu dönemde müziğimiz açısından, önemli bir başlangıcın ifadesi olarak Hz. Mevlânâ ve ondan sonra devam eden Mevlevilik tarikatı, vurgulanması gereken bir konudur. Mevlevilerde zikir, müzik ve sema' ile ifade edildiği içindir ki, bu anlayış müziğimize yepyeni bir boyut kazandırmış ve müziğimiz zengin bir yapıya ilk adımını atmıştır. Bugün Mevlevi Ayinleri diye adlandırdığımız orijinal bir form ortaya çıkmış ve Mevleviler saz eşliğinde bu ayinlerin icrasıyla sema' yapmaya başlamışlardır. Ayinleri icra eden Mutrib heyetinde yer alacak okuyucu ve sazandelerin yetiştirilmesine büyük ehemmiyet vermişlerdir. Bu yüzden Mevleviler arasından pek çok musikîşinas ve bestekâr yetişmiştir.”(Tura, 1988, 33)

XIV-XV. yüzyıl Türk tarihinde Osmanlı İmparatorluğu ile büyük bir gelişme ve yükselme dönemine girmiştir. İstanbul bir kültür başkenti haline gelmiş, sanat faaliyetleri hız kazanmış ve bu gelişme içinde müzik de kendini göstermeye başlamıştır. Bu yüzyılda, İstanbul'un fethinden sonra Topkapı sarayında kurulan Enderun müzik okulunda ve özel meşkhanelerde eğitime geçildiği için Türk Müziği kurallaşmış ve klasik nitelik kazanmıştır. (Say, 1985, 474)

XV. yüzyılda Hızır Bin Abdullah, Sultan II. Murat (1421-1451) için bir eser yazmış, bu eser Türkçeye çevrilmiştir. Bir başka kuramsal eser, Abdulaziz'in II. Mehmet'e ithaf ettiği makam seçenekleri adlı eserdir. Padişah II. Beyazıt'ın oğlu Şehzade Korkut (1467-1513) , Zeynel Abidin (- 1520) bu dönemin önemli bestecilerindendir. Ayrıca XV. yüzyılda, Osmanlı padişahlarının müziğe ilgi gösterdikleri bilinmektedir. II. Murat yüzlerce mürekkep makam yaptırmıştır. II. Beyazıt'ta (1447-1512) müzikle ciddi biçimde uğraşan ilk isimlerden sayılmaktadır.

XVI. yüzyıl klasik üslubun yavaş yavaş kendisini göstermeye başladığı dönem olarak bilinmektedir. Bu yüzyılın önemli isimlerinden biri besteci, şair, ve hattat olan Gazi Giray Han (1554- 1607)'dir. Türkçe, Arapça, Farsça ve Tatarca şiirler yazmış, bilim ve sanat adamlarını korumuştur. Bugüne ulaşmış 23 peşrev ve saz semaisi bulunmaktadır. Ayrıca Hasan Can Çelebi (1490-1567) ve Behram Ağa (Nefiri) (-1560) devrin önemli bestekarlarından. Musiki açısından bu dönemin diğer önemli ismi Hatip Zakiri Hasan Efendi (1545? 1623)'dir. Camilerde hatiplik yapmıştır ve dinsel yapıtları bulunmaktadır. İlahi, temcid, tesbih ve tevşih gibi eserlerinin pek çoğu zamanımıza ulaşmıştır.

XVII. yüzyılda klasik üslup bir gelişme sürecine girmiştir. Dönemin en büyük müzikçisi Hafız Post (1630-1694) dinsel ve dindışı eserler yazmıştır. Ayrıca bu yüzyılda değerli edvarlar yazılmıştır ve bunların en önemlilerinden biri Kantemiroğlu Edvarı'dır. Bunun dışında Ali Ufki'nin "Mecmua-ı Saz-ı Söz" adlı eseri de yazılan diğer önemli kaynaklardan biridir. Aktarımı yüzyıllardır meşk sistemi ile olan Türk Müziği eserlerinin unutulmasını önlemek amacıyla XVII. yüzyıl'ın en önemli isimlerinden olan Ali Ufki ve Kantemiroğlu bu dönemde yeni bir nota yazısı icat etmişlerdir. Fakat bu nota yazıları da pratikte kullanım bakımından Türk Musikisi için pek faydalı olamamıştır.

XVII. yüzyılda Hafız Post, Ali Ufki ve Kantemiroğlu dışında Türk Müziğine önemli katkıları olan iki isimden daha söz edebiliriz. Buhurizade Mustafa Itri (1638?-1712) ve Nayi Osman Dede (1652?- 1703?). Itri, Abdulkadir Meragi ve İsmail Dede Efendiyle birlikte Türk müziğinin gelişimini yönlendiren bestecilerden olmuştur ve Klasik Türk Müziğinin en önemli isimlerinden biri olarak anılmaktadır.

XVII. yüzyıl'da Türk musikisinin gösterdiği büyük ilerleme XVIII. yüzyılda da devam etmiştir. Cami, tekke, aşık müziği ve halk müziği gibi dalların yanı sıra, klasik müziğimiz yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Yetişmiş olan büyük besteciler, klasik kurallara bağlı kalarak çok sayıda eser vermeye devam etmişlerdir. Bu yüzyılın ilk on yılı içinde dahi klasik dönemin zirveye ulaştığı düşünölmektedir. XVII. yüzyılın bestecileri aynı zamanda ayin, naat, durak, gazel, murabba ve şarkılara dini ve dini olmayan besteler yaparlarken, hece vezniyle yazılmış şiirlere de ezgiler bestelemişlerdir. Türk musikisi en verimli zamanını bu dönemde yaşamıştır. III. Selim, Abdölbaki Nasır Dede (1765-1821) Hamparsum (1768-1839), İsmail Dede (1778-1846), Ebubekir Ağa (1685-1759), Tanburi Mustafa Çavuş (-1745) dönemin en önemli isimlerindendir. III. Selim (1761-1808) bestecileri sürekli korumuş ve desteklemiştir. Hamparsum'dan nota yazısı bulmasını istemiş ve bulunan bu nota yazısıyla pek çok değerli musiki eserlerinin unutulması önlenmiştir.

XVIII. yüzyılın ilk yarısında Türk müziği çizgisini sürdürmeye devam etmiştir. III. Selim'in müzisyenlere değer vermesi ve onları koruması bu sanatın gelişmesinde etkili olmuştur. Bu dönem için klasik üslubun son devri demek yanlış olmaz. Bu yüzyılın ikinci yarısında ise Türk müziğinin bir duraklama dönemine girdiği ve klasik anlayışın yavaş yavaş sona ermeye başladığı görölmektedir. Bunun en büyük sebebi II. Mahmut döneminde başlayan reformlar neticesinde batı müziği daha ön plana çıkmış, klasik eserler besteleyen müzisyenler eskisi gibi uzun güfteli, büyük formlarda bestelenen eserler yerine yavaş yavaş daha basit ezgilerden oluşan besteler yapmaya başlamışlardır. Dolayısıyla Türk Müziğinde şarkı dönemine geçildiği görölmüştür.

“XIX. yüzyıl hem doğu hem de batı dünyası için çok önemli bir zaman dilimidir. Bu zaman dilimi içerisinde Batı müziğine büyük ilgi duyulmuştur. XVIII. yüzyılın sonları ve XIX. yüzyılın başlarında Avrupa’da düşünce anlayışı ve politikada değişimler yaşanmıştır. Bu değişim sanat dallarında da etkisini göstermiştir. Orta sınıfın kalkınmaya başlamasıyla birlikte, yeni bir dinleyici kitlesinin ortaya çıkması ve bu nedenle de daha çeşitli repertuar oluşturulması gündeme gelmiştir. XIX. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı devletinin kuruluşundan beri var olan mehterhane II. Mahmut tarafından kaldırılmış, yerine 1828 yılında Muzıka-i Humayun kurulmuştur. Bu dönemde III. Selim ile başlayan yenilik hareketleri II. Mahmut ve Sultan Abdülmecid ile devam etmiştir. Batılılaşmayla birlikte opera, tiyatro ve orkestraların önemi artarken, milli müziğimizin okullarda eğitimi yasaklanacak düzeye getirilmiştir. Fasıllar, peşrevler ve solo icralar azalmış, eski önemini kaybetmiştir.”(Tanrıkorur, 2003, 43)

XX. yüzyıl’da ise Türk Müziğiyle ilgili yapılan en önemli çalışmalardan biri eserlerin notaya alınmasıdır. İstanbul Belediyesi bünyesinde kurulan tasnif ve tertip heyeti, kaybolup gitmekte olan pek çok eseri notaya alarak müziğimize ciddi katkılarda bulunmuştur. Müziğimizin ses sistemi ile ilgili çalışmalar yine bu yüzyılda başlamıştır. Rauf Yekta, Hüseyin Saadettin Arel ve Dr. Suphi Ezgi’nin Türk müziği nazariyatı incelemeleri en önemli çalışmalardandır. Bu çalışmalar sayesinde müziğimizin kuramsal (teorik) yönü belirlenmiştir.

1931’e kadar Türk ocakları ve Halk evleri Anadolu’nun birçok yerinde verilen konser ve kurslarla müziğin kitleleşmesi için önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu dönemde şarkı formu hızla yayılmış ve Türk müziğine hakim olmuştur. 1850’den başlayarak ön plana gelen şarkı formu evreler geçirip, yozlaşarak zamanımıza gelmiştir.

XX. yüzyılın başında Türk müziği için hem olumlu hem de olumsuz gelişmeler olmuştur. 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı açılmış, İstanbul’da Türk Musikisi Konservatuvarı olan Daru’l- Elhan daha sonra İstanbul Belediyesine devredilmiştir. 1938 yılında hizmete açılan Ankara radyosu açılmış, nota kütüphanesi kurulmuş, radyo arşivi oluşturulmuştur. Olumsuz sayılabilecek gelişmeler ise, 1926’da Türk müziği öğretimi resmi kurumlardan kaldırılmış ve 1976 yılına kadar bu yasak

devam etmiştir. 1934'te radyo yayınlarından da kaldırılmış, devlet Osmanlı müziğinden desteğini çekmiş ve topluma bu müziği unutturmaya çalışmıştır. Fakat bu yasak kısa sürmüş, Atatürk'ün emriyle radyo yayınlarında Türk müziği yayını devam etmiştir. Ancak siyasi iktidarların ve radyonun başına tayin edilen yöneticilerin düşünceleri doğrultusunda radyo yayınlarındaki Türk müziği oranı ve yapılan müziğin niteliği sürekli değişkenlik göstermiştir. 1960'lı yıllardan itibaren biraz Klasik Türk Müziği yapısından, biraz da Popülerlikten etkilenen ve farklı bir adla "Türk Sanat Müziği" olarak tanımlanan bir tür ortaya çıkmıştır.

Usmanbaş'ın ifadesiyle, *"Bu türün bestecisi Hicaz, Rast, Nihavent, Uşşak, Hüzzam gibi birkaç makam dışına çıkamaz, o makamları da yapıcı esnetir ve hafifletir. Türk Sanat Müziğini sadece piyasa müziği olarak görmek eksik bir değerlendirmedir. Türkiye'de piyasa müziği, yani gündelik tüketim amaçlı müzik, hep vardı ama burada poplaşabilmek için makam kavramından gitgide uzaklaşan yeni bir tür söz konusudur."* (Usmanbaş, 1999, 36)

"Türk müziği okullardan ve radyodan uzaklaştırıldığı sırada gazinolarda icra edilmeye başlamıştır. Bu mekanlarda kaliteli müzik icra edilmişse de gün geçtikçe müziğin seviyesi düşmeye başlamıştır. Türk toplumunun müzik zevki bu zamandan sonra çeşitlenmiş ve farklı müzik türleri ortaya çıkmıştır." (Tura, 1999, 98)

80'li yıllardan sonra devlet Türk Müziğine yeniden destek sağlamaya başlamıştır. 1976'da öğretime açılan Türk Müziği Devlet Konservatuvarı bu gelişmelerin başlangıcında yer almıştır. 1983 yılında Türk müziği Devlet Konservatuvarı, İstanbul Teknik Üniversitesine bağlanmıştır. 1985'te halk oyunları, 1987 de kompozisyon, 1988'de ise müzikoloji bölümleri açılmıştır. 1984 yılında İzmir Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı açılmış, 1985'de İzmir Devlet Klasik Türk Müziği korusu kurulmuştur. 1990'da İstanbul Devlet Türk Müziği topluluğu kurulmuş, ayrıca Türk müziği çalışmaları sayıları giderek artan dernekler ve özel kuruluşların çalışmalarıyla geniş kitlelere yayılmıştır.

Bir yandan TRT dışında özel radyo ve televizyonların giderek çoğalması sonucu artan rekabet bir yandan da gelişen iletişim teknolojisi ve internet ortamı toplumun beğenisinde büyük bir değişikliğe yol açmıştır. Yabancı ve yerli müzik

türleri inanılmaz biçimde çoğalmış ve yaygınlaşmıştır. Bunun sonucunda gerek Klasik Türk Müziği, gerekse Klasik Batı Müziği gibi sanat değeri yüksek müzikler toplumun tercihinde daha az yer alırken güncel müzik üretimleri giderek toplumca daha yoğun talep edilir hale gelmiştir.

Türk Sanat Müziği bir yandan eski gazino kültürünün ortadan kalkması bir yandan da özel ve resmi yayın kuruluşlarında oransal olarak daha az yer bulması sebebiyle özellikle genç neslin daha az tercih ettiği bir tür durumuna gelmiştir.

3. KÜLTÜR VE POPÜLER KÜLTÜR KAVRAMLARI

3.1. Kültür Kavramı

Sosyo-kültürel antropolojinin öncelikli konusu olan kültür sözcüğünün, Cultura sözcüğünden geldiği bilinmektedir. Latince 'de Colore, ekip biçmek; Cultura sözcüğü ise "kültür" biçiminde Türkçe'de "ekin" sözcüğü anlamında kullanılmaktadır. Culture sözcüğü'nün Fransızca'da da XVII. yüzyıla kadar bu anlamda kullanılmış olduğu öne sürülür. Ayrıca bazı kaynaklarda kültür sözcüğü uygarlık anlamında da kullanılmaktadır.

Kültür kavramı, ekonomi, hukuk, dil, din, sanat, gelenek-görenek, örf-adet, yeme-içme, giyim-kuşam vb. olguları içine alan, ilk olarak ailede başlayan ve sosyal süreçle öğrendiğimiz, öğrenilerek aktarılan ve yaşama biçimimiz olan, sürekli, değişen ve toplumsal olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bozkurt Güvenç, "Ancak, kültürü bir kelimeyle anlatmak, tanımlamak kolay değildir. Amerikalı iki antropolog, Kroeber ve Kluckhohn, kültür ve kavramının 164 farklı tanımını derlemiş ve tartışmışlardır. Sosyal bilimci Berelson ise, "Bilimsel bir kavramın bu kadar çok tanımı varsa, onun tanımlanamayacağını kabul etmek gerekir." şeklinde görüşünü belirtmiştir. (Güvenç, 1979, 95)

Kültür kavramıyla ilgili çeşitli görüşlerden birkaç örnekle bu kavramı açıklamaya çalışacağız.

Güvenç kültür kavramını "*Belli bir toplumun, belli bir evrim aşamasında, belli bir kentindeki bir üyesinin müzik yapma veya eleştirme yeteneğinden; bütün dünyada, tarihi çağlar boyunca yaşamış toplumların doğayla ilişkilerinde gösterdikleri başarılarının birikimli bileşkesine kadar, birçok olguya "kültür" denilebilir. Fakat "kültür"den söz edildiğinde hangisinin düşünüldüğü belirtilmez. Güçlük buradadır ve belirsizlikten doğar.*" şeklinde tanımlamıştır. (Güvenç, 1979, 99)

Ayrıca Güvenç, bir başka kaynakta kültür kavramının farklı bir yönü olduğuna da değinmektedir.

Kültür kavramını, “Olayların etkileşim ve değişim sürecini açıklamaya çalıştığı, biyolojik ve toplumsal olarak ihtiyaçları karşıladığı için aynı zamanda bu kavramın bir kuram olduğunu öne sürmektedir. Kültür sözcüğünün bu kadar çok tanımının yapılmasının sözcüğün çok anlamlı oluşundan kaynaklanmış olduğu, insan ve toplumların yaşamlarını devam ettirdikleri sürece kendilerini tehlikelerden koruyacak ve yaşamalarını kolaylaştıracak bazı beceriler kazandıkları öne sürülürken, bu becerilerin ise onların kültürünü oluşturduğu belirtilmektedir.” (Güvenç, 2007, 55)

Kültür tanımı 1800'lere kadar insanın kullandığı araç gereçler, yaptığı yemekler, ektiği biçtiği ürünler olarak tanımlanmaktayken, Volter (1800 civarı) ile bu tanıma insan zihninin oluşumu, zeka gelişimi ve ilerlemesini de eklemiştir. Tylor ise kültürü “Bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek, yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. şeklinde tanımlamıştır.

Ahmet Cevizci ise, kültürü şu şekilde tanımlamıştır;

“Kültür, insan toplumunun biyolojik olarak değil de sosyal olarak kuşaktan kuşağa aktarıldığı maddi ve maddi olmayan ürünler bütünü, sembolik ve öğrenilmiş ürünler ya da özellikler toplamıdır. Latince'den gelen kültür terimini günümüzdeki anlamına yakın bir biçimde ilk kez olarak XVII. yüzyılda doğal hukuk düşünürü Samuel Von kullanmıştır. Ona göre kültür doğaya karşıt olan ve belli bir toplumsal bağlam içinde ortaya çıkan tüm insan eserleridir. XVIII. yüzyılın sonlarında ünlü Alman filozofu Kant'da kültürü aynı anlamda insanın kendi rasyonel ve mantıklı özünden dolayı özgürce hayata geçirebileceği amaçların, ideallerin tümü olarak tanımlanmıştır.

Bununla birlikte, esas aydınlanma çağında oluşan kültür kavramının gerçek yaratıcısı ünlü Alman filozofu Herder'dir. Ona göre kültür bir ulusun, bir halk ya da topluluğun yaşam tarzıdır." şeklinde ifade etmiştir. (Cevizci, 1999, 536)

Kültürün insan yaşamındaki her şey olduğunu ileri sürenlerin yanı sıra farklı düşünenlerin de olduğu belirtilmektedir.

"Bazen kültürün yaygın kullanımının yalnızca sanatlarla sınırlı kaldığı göze çarpmaktadır."(Marshall, 1999, 442)

Pek çok kaynakta zaman içinde kültürün değiştiğine değinilmektedir. Kültür'ün sadece zaman boyutunda değil, mekan boyutunda da önemli olduğu ve toplumdan topluma bu iki kavrama bağlı olarak değiştiği düşünülebilir. Bu değişim sayesinde kültürlerin değişerek yaşadığını, değişmeyenlerin varlığını sürdüremeyeceğini öne sürenler de vardır.

Güvenç, "Sürekli değişen çevre koşulları altında değişemeyen ya da değişmelere ayak uyduramayanların elenmekte olduğu açıktır. İnsan dışındaki canlılar, çevre koşullarındaki değişmelere daha güçlü olanın kalıcılığı ile direnirken; insanlar, kültürün değişmesiyle ve bu değişimlere ayak uydurmasıyla hayatta kalabilmektedir." şeklinde açıklamıştır. (Güvenç, 2007, 26)

Bununla birlikte araştırmacılar çalıştıkları konuya aşağıda bulunan kültürel süreçlerle bakarlar ve gözlemlerini bu başlıklara göre değerlendirirler. Kültürel süreçlerin kültürel olaylardan farkı, daha genel, soyut ve evrensel yakın düzeyde geçerli kavramlar olmalarındadır. Güvenç'in kültürle ilgili önemli bazı başlıkların tanımlarını da vermiş olduğu görülür.

"Kültürleme (Enculturation): Doğumdan ölüme kadar, bireyin, toplumun istek ve beklentilerine uyacak şekilde etkilenmesi ve değiştirilmesi; Kültürel Yayılma (Diffusion) Belli bir toplumda, dıştan içe doğru ya da içten dışa doğru, maddi ve manevi öğelerin sürekli olarak yayılması şeklinde tanımlanmıştır. Kültürleşme (Culturation): Kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi öğelerle, başka kültürden birey ve grupların, belli bir kültüre gitmesi ve karşılıklı etkileşim sonunda her ikisinin de değişmesi; Kültür Şoku (Culture Shock): Bir kültürden başka bir kültüre göçen bireylerin, yeni kültüre uyum yapmakta karşılaştıkları güçlükler, sıkıntı ve bunalımlar, gösterdikleri tepkiler; Zorla-Kültürleme

(Trans-Culturation): Bir kültüre mensup birey ve grupların, başka bir kültür tarafından zorla değiştirilmesi; Kültürel Özümseme: Bir kültürel sistemin başka bir kültürel sistemi, giderek, kendine benzetmesi, kültürel egemenliği altına almasıdır. Kültürel Değişme: Yukarıdaki bütün süreçlerin ve öteki kültürel etkenlerin bir bileşkesi olarak, toplumun bütünüyle veya bazı kurumlarıyla değişmesi ya da değişikliğe uğramasıdır.” (Güvenç, 1979, 131)

Kültür kavramı içinde dil, din, sanat, gelenek, eşya, giyim, yemek, müzik vb. başlıkların bulunduğu bilinmektedir. Anlaşıldığı gibi müzikte kültürün temel unsurlarından biridir. Kültürü oluşturan unsurlar hiçbir zaman birbirinden bağımsız değildir. Dolayısıyla müziğin toplumların yapılarına, yaşayış biçimlerine din, örf-adet ve kültürlerine göre şekillendiği görülmektedir. Müziğin toplumda kimi zaman amaç, kimi zamanlarda da araç olarak kullanıldığı, toplumun düşünce yapısına paralel olarak şekillendiği söylenebilir. Müziğin hangi aktivitelerde kullanıldığını, müziğe verilen değeri, hangi sebeplerle icra edildiğini, müziğin nasıl icra edilmesi gerektiğini, hangi ortamlarda ve hangi amaçlarla icra edildiği toplumun yapısı ile ilişkili olup toplumdaki topluma değişmektedir. Dolayısıyla toplum kendi müzik kültürünü yaratmakta ve bu müzik kültürü de toplumu şekillendirmektedir.

Türkiye, tarihi ve coğrafi konumundan dolayı, çok zengin bir kültüre sahiptir. Kültür yapısındaki bu zenginlik müzik kültürüne de yansımaktadır ve çeşitli müzik türlerinin varlığı bu farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Örneğin Karadeniz’de Karadeniz müziğinin kendine has yapısı ve yaygın olarak tulum ve kemençenin kullanılması, Ege zeybeklerinin kendine has özellikleri, çeşitli bölgelerimizde kullanılan yöresel çalgılar, oyunlar bunun göstergesidir.

3.2. Popüler Kültür Kavramı

Pop, geniş halk kitlesine yönelik olan, halkın arasında yaşayan, halk tarafından kullanılan ve her ülkede kendine has özellikler gösteren öğelerdir. Popüler, Latince halk anlamına gelen ‘Populus’ sözcüğünden ortaya çıkmış ve halkın, yığınların beğenisine uygun, halkça tutulan, beğenilen, herkes tarafından tanınan anlamındadır. Popüler kültür kavramının ilk olarak Rönesans sonrası aydınlanma döneminde ortaya çıktığı bilinmekte, bu kavramın incelenmesi ise 1950’li yıllara rastlamaktadır. Ancak Popüler kültürün varlığını Rönesans sonrası ve

1950'lerle sınırlamak doğru olmayacaktır. Popüler kültür insanların daha önceki dönemlerde de yaşamlarında yer alan fakat farkında olmadan ürettikleri ve tükettikleri bir kültür biçimidir.

Popüler kültür, büyük kitleler tarafından kolaylıkla benimsenen, güncel olan, üretimi ve tüketimi kolay yapılan, gelişen teknolojiyle ve özellikle medya ve kitle iletişim araçlarıyla yayılan kültürdür. Popüler kültürde hedefe yöneltilen ve verilmek istenen, kitlelerin zihnine yerleştirilir. Dolayısıyla popüler kültür toplumdaki bireyleri aynılaştırıp yaratıcılığı engellemekte ve ticari amaçlarla kullanılmaktadır. Bu nedenle genellikle tüketim kültürü olarak değerlendirilmektedir.

Günümüzde popüler kültürle ilgili çalışmalarda bu kavramın daha çok eğlence sektöründe ve ticari amaçlarla kullanılan bir tüketim kültürü olduğuna değinilmektedir. Ayrıca Popüler kültürle ilgili yapılmış olan pek çok çalışmada da çoğunlukla bu kültürün olumsuz yanlarından söz edilmektedir. Bunun nedeni ise aynılaşmış olan pek çok olgunun, herkes tarafından gündelik olarak kullanılması, kalıcılığının bulunmaması ve sıradan olmasındandır. Geniş kitleler tarafından kullanılan ve buna bağlı olarak ta nicelik bakımından fazla ancak nitelikten yoksun olan bu kültür, günümüzde eleştirilmekte ve tartışılmaktadır.

Pek çok kaynakta popüler kültürün olumsuz yanlarından söz edilmektedir. Bu görüşlere aşağıda kısaca değinecek olursak;

Ahmet Oktay'ın görüşüne göre, *“Popüler kültür gündelik yaşamın kültürüdür ve dar anlamıyla, emeğin gündelik olarak yeniden üretilmesinin bir girdisi olarak eğlenceyi içerir. Geniş anlamıyla, belirli bir yaşam tarzının ideolojik olarak yeniden üretilmesinin önkoşullarını sağlar. Popüler kültür biçim olarak orta karmaşıklıktadır, aktarımı ya da iletimi ortam ve teknoloji olarak dolaylıdır, bilinen bir kaynağı ya da yaratıcısı vardır, kültürel değerleri ve gelenekleri yeni formüller biçiminde yansıtır, ürün tüketiciye dönüktür ve oldukça ucuzdur. Popüler kültür ürünlerinin de gerçekliği televizyon gibi çok çekici biçimler altında değiştirerek sunduğu, olumsuzlukların gerçek nedenlerinin anlaşılmasını olanaksızlaştıracak biçimde yansıtır.”* şeklinde belirtmektedir. (Oktay, 1993, 20-21)

Cevizci ise, popüler kültürü “Klasik musikiyi, ciddi ve ağır romanları, şiir, dans ve bale gibi nispeten az sayıdaki eğitilmiş insan tarafından anlaşılıp estetik değeri takdir edilen ürünleri ihtiva eden yüksek kültürün tam karşılığı olan kültür. Özellikle de geniş yığınlar tarafından kolaylıkla benimsenen sanatsal değeri, estetik niteliği düşük kültür. Esas amacı eğlendirmek, hoşça vakit geçirtmek olan bir kültür olarak nitelendirilir. Olumsuz bir kültür olup, gerçeklikten kaçış sağlar.” şeklinde ifade etmiştir. (Cevizci, 1999, 696)

Emir Turam, “Popüler kültürün genelde çalışma hayatının dışında yer alan aktiviteleri kapsadığını ve insanları eğlendirmeye yönelik olduğunu belirtmektedir. Faydalı bilgi verme amacı taşımadığı ve sadece hoşça vakit geçirmeyi sağladığı için insanları uyuşturduğunu ve derin düşünmeyi engellediğini ileri sürmektedir. Popüler kültür, insanların düşünceleri ve yaratıcılıkları tarafından değil teknoloji tarafından yaratılmaktadır. Başta TV olmak üzere diğer kitle iletişim araçları popüler kültür öğelerini üretir ve yayar. Popüler kültür medyayı yöneten küçük bir zümre tarafından yönlendirilir. Medyanın yarattığı ve halka mal olan ürünler popüler kültürü oluşturmaktadır.” (Turam, 1994, 68-71)

Fakat popüler kültüre olumlu yaklaşanlarda yok değildir. John Fiske, popüler kültürü, tüketim değil, toplumsal bir sistem içinde anlamları ve hazları yaratan, onları dolaşıma sokan etkin bir süreç olarak görmektedir.

Popüler kültürün hem olumlu hem de olumsuz özellikler içerdiğini belirtenler de bulunmaktadır.

Meral Özbek, “Popülerin günümüzde iki temel tanımı olduğunu belirtiyor; ilki popüler yaygın olarak beğenilen, tüketilen anlamına geliyor. İkincisi ise, halka ait anlamında ifade ediliyor. Burada halka ait olarak kullanan yaklaşımlar popülere olumlu anlam yüklüyorlar. Ticari nitelik taşıyan ilk tanımda ise insanları güdüp yönetme, istenileni zorla dayatma olarak nitelendiriliyor”. şeklinde belirtmektedir. (Özbek, 1991, 83)

Schudson, “Popüler kültürün, geniş nüfus tarafından paylaşılabilen inançlar, pratikler ve bunların içerdikleri normların örgütlenmesi olarak anlaşılabilceğini belirtir. Kaynağını yerel geleneklerden alan bu inançlar, pratikler ve nesnelere bir yandan folk ve popüler olanı kapsarken diğere yandan da siyasal ve ticari merkezlerden doğan inançları, pratikleri ve nesnelere paylaşan kitleyi kapsamaktadır. Ona göre, popüler kültürün kesiti olarak ele alınan nesnelere yazılı veya görsel materyal olup, bunlar eleştiri ve yoruma imkan verirler”. şeklinde öne sürmektedir. (Schudson, 1999, 169-170)

W. Theodor Adorno, popüler kültür için birbirlerinden çok farklı yerlerde özdeş gereksinimleri olan milyonların varolduğı bir dünyada, özdeş malların üretimi ve yeniden üretiminin olabileceğini belirtmektedir.

(<http://www.khaos.info/felsefe/5890-adorno-uzerine-bir-makale/>)

Özdeş malların üretilmesi, toplumun alt ve üst kültürleri arasında yapay bir kültür oluşturup, herkesin aynışmasına ortam hazırlamaktadır. Bu sayede sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıkları olan bireylerin, bir filmi izlerken ya da bir müziğı dinlerken sonucunu önceden tahmin edebiliyor olması o bireylerin grup kimliğinden uzaklaşmamasını sağlamaktadır. Popüler kültürün yayıcısı konumunda olan kitle iletişim araçlarının, halkın talebiyle yönlendirildiğı düşünülse de ekonomik olarak üst seviyede olan bireyler bu yayınların oluşumunu sağlamaktadır.

Görüldüğü gibi popüler kültürün tanımı için farklı kaynaklarda ayrı veya benzer özellikler gösteren tanımlar ortaya sürülmüştür. Popüler kültür bir eğlence kültürü olarak medya tarafından üretilmekte, hızla tüketilmekte ve yeniden üretilmektedir. Basın, radyo, televizyon, sinema ve son dönemlerde internet, popüler kültürün yaratıcısı ve yayıcısı konumunda olup, zaman zaman bir sömürü aracı olarak ta kullanılmaktadır.

4. POPÜLER KÜLTÜR VE TÜRK SANAT MÜZİĞİ

Türk Sanat Müziğinin toplumsal konumu ile ilgili bir araştırma yapmak üzere Ek-1 deki yirmi yedi soru hazırlanmış ve iki yüz kişi tarafından bu soruların cevaplandırılması istenmiştir. Alınan sonuçlar iki kategoride değerlendirilmiştir.

4.1. Anket Sonuçlarının Düz Tablolar Halinde Gösterilmesi

Tablo 1 : Görüşülenlerin cinsiyetini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Kadın</i>	82	41.0	41.0	41.0
<i>Erkek</i>	118	59.0	59.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Popüler kültür bağlamında Türk Sanat Müziğinin (TSM) toplumsal konumu ve yaygınlık derecesi isimli çalışmamıza katılan 200 kişiden 118'i (%59,0) erkek, 82'si (%41,0) kadınlardan oluşmaktadır. Bu anket çalışmasında erkek – kadın katılımcı sayısının eşitliği öngörülmemiştir. (Tablo: 1)

Tablo 2 : Görüşülenlerin yaşını gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>15 - 24</i>	<i>36</i>	<i>18.0</i>	<i>18.0</i>	<i>18.0</i>
<i>25 - 34</i>	<i>59</i>	<i>29.5</i>	<i>29.5</i>	<i>47.5</i>
<i>35 - 44</i>	<i>35</i>	<i>17.5</i>	<i>17.5</i>	<i>65.0</i>
<i>45 - 54</i>	<i>44</i>	<i>22.0</i>	<i>22.0</i>	<i>87.0</i>
<i>55 - 64</i>	<i>19</i>	<i>9.5</i>	<i>9.5</i>	<i>96.5</i>
<i>65+</i>	<i>7</i>	<i>3.5</i>	<i>3.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Çalışmamıza katılan 200 katılımcıdan; (%18,0)'i 15-24 yaş aralığında, (%29,5)'i 25-34 yaş aralığında; (%17,5)'i 35-44 yaş aralığında, (%22,0)'si 45-54 yaş aralığında, (%9,5)'u 55-64 yaş aralığındadır. (%3,5)'i ise 65 ve üzeri yaşlardadır. Anket uygulaması yapılırken 25-34 ve 45-54 yaş aralığında olan kişilerle özellikle görüşülmüş bu yaş aralığının popüler müzik ve TSM dinleme oranları arasındaki fark anlaşılmasına çalışılmıştır. 25-34 yaş aralığında bulunan kişilerin 45-54 yaş aralığında olan kişilere oranla daha fazla popüler müziklerin etkisinde kalmış olacakları, buna nazaran 45-54 yaş aralığındaki kişilerin daha az popüler müziklerin etkisinde kalacakları öngörülmüştür. Görüşmeye katılanların yarısına yakını (%47,5'i) 15-34 yaş aralığında iken, (%52,5)'i 35- 65 yaş aralığını oluşturmakta olup, bu iki grup arasındaki dağılım, anket uygulamasında dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

(Tablo: 2)

Tablo 3 : Görüşülenlerin doğum yerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>İl Merkezi</i>	<i>126</i>	<i>63.0</i>	<i>63.0</i>	<i>63.0</i>
<i>İlçe Merkezi</i>	<i>48</i>	<i>24.0</i>	<i>24.0</i>	<i>87.0</i>
<i>Köy</i>	<i>26</i>	<i>13.0</i>	<i>13.0</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Çalışmamıza katılan 200 kişiden 126'sı (%63,0) il merkezinde; 48'i (%24,0) ilçe merkezinde, 26'sı (%13,0) ise köyde doğmuştur. (Tablo: 3)

Tablo 4 : Görüşülenlerin öğrenim durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Okuryazar</i>	<i>1</i>	<i>.5</i>	<i>.5</i>	<i>.5</i>
<i>İlkokul mezunu</i>	<i>12</i>	<i>6.0</i>	<i>6.0</i>	<i>6.5</i>
<i>Ortaokul mezunu</i>	<i>23</i>	<i>11.5</i>	<i>11.5</i>	<i>18.0</i>
<i>Lise mezunu</i>	<i>59</i>	<i>29.5</i>	<i>29.5</i>	<i>47.5</i>
<i>Üniversite</i>	<i>84</i>	<i>42.0</i>	<i>42.0</i>	<i>89.5</i>
<i>Lisansüstü</i>	<i>21</i>	<i>10.5</i>	<i>10.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşmeye katılanların öğrenim durumları sırasıyla 200 kişiden 84'ü (%42) üniversite mezunu, ikinci olarak 59 kişi (%29,5) lise mezunu, 23 kişi (%11,5) ortaokul mezunu, 21 kişi (10,5) lisansüstü, 12 kişi (%6,0) ilkokul, 1 kişi (0,5) ise okuryazardır. (Tablo: 4)

Tablo 5 : Görüşülenlerin mesleklerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Memur</i>	<i>75</i>	<i>37.5</i>	<i>40.1</i>	<i>40.1</i>
<i>İşçi</i>	<i>27</i>	<i>13.5</i>	<i>14.4</i>	<i>54.5</i>
<i>Emekli</i>	<i>31</i>	<i>15.5</i>	<i>16.6</i>	<i>71.1</i>
<i>Ev Hanımı</i>	<i>19</i>	<i>9.5</i>	<i>10.2</i>	<i>81.3</i>
<i>Esnaf</i>	<i>13</i>	<i>6.5</i>	<i>7.0</i>	<i>88.2</i>
<i>Serbest Meslek</i>	<i>17</i>	<i>8.5</i>	<i>9.1</i>	<i>97.3</i>
<i>Öğrenci</i>	<i>5</i>	<i>2.5</i>	<i>2.7</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>187</i>	<i>93.5</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>13</i>	<i>6.5</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşülenlerin meslek dağılımlarına bakıldığında en fazla oranla (%40,1)'ini memurlar oluşturmaktadır. İkinci olarak (%16,6)'sı emekli, (%14,4)'ü işçi, (%10,2)'si ev hanımı, (%9,1)'i serbest meslek, (%7,0)'ı esnaf, (%2,7)'si ise öğrenciden oluşmaktadır. 200 kişiden 13'ü (%6,5)'i ise bu soruya cevap vermemiştir. (Tablo: 5)

Tablo 6 : Görüşmeye katılanların aylık gelirlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>200 - 500</i>	<i>18</i>	<i>9.0</i>	<i>9.8</i>	<i>9.8</i>
<i>500 - 800</i>	<i>21</i>	<i>10.5</i>	<i>11.5</i>	<i>21.3</i>
<i>800 - 1100</i>	<i>34</i>	<i>17.0</i>	<i>18.6</i>	<i>39.9</i>
<i>1100 - 1400</i>	<i>48</i>	<i>24.0</i>	<i>26.2</i>	<i>66.1</i>
<i>1400 - 1700</i>	<i>16</i>	<i>8.0</i>	<i>8.7</i>	<i>74.9</i>
<i>1700 - 2000</i>	<i>20</i>	<i>10.0</i>	<i>10.9</i>	<i>85.8</i>
<i>2000 - 2300</i>	<i>18</i>	<i>9.0</i>	<i>9.8</i>	<i>95.6</i>
<i>2300+</i>	<i>8</i>	<i>4.0</i>	<i>4.4</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>183</i>	<i>91.5</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>17</i>	<i>8.5</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşmeye katılanların aylık gelirleri sorulduğunda; görüşülenlerin ortalama gelirinin en fazla 48 kişi'de (%26,2) 1100-1400 TL olduğu görülmektedir. (%18,6) yani 800-1100 TL aylık geliri olanlar 34 kişidir ve ikinci sıradadır, (%11,5) 500-800 TL geliri olanlar, (%10,9) 1700-2000 TL geliri olanlar, (%9,8) 200-500 geliri olanlar, aynı şekilde 18 kişide (%9,8) 2000-2300 TL geliri olanlar bulunmaktadır. 2300+ aylık geliri olanlar ise 183 kişide 8 kişidir ve (%4,4) gibi küçük bir oranda bulunmaktadır. Görüşülenlerin 17'si ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. (Tablo: 6)

Tablo 7 : Görüşmeye katılanların en çok sevdikleri müzik türünü gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Türk Sanat Müziği</i>	77	38.5	38.5	38.5
<i>Türk Halk Müziği</i>	51	25.5	25.5	64.0
<i>Klasik Batı Müziği</i>	15	7.5	7.5	71.5
<i>Pop</i>	34	17.0	17.0	88.5
<i>Diğerleri</i>	9	4.5	4.5	93.0
<i>Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi</i>	14	7.0	7.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşmeye katılanlara en çok sevdiğiniz müzik türü hangisidir sorusu sorulduğunda; (% 38,5)'i 77 kişi Türk Sanat Müziğini, (%25,5) 51 kişi Türk Halk Müziğini (THM), (%17,0)'ı Pop müziği, (%7,5) Klasik Batı Müziğini, (%7,0)'ı kulağa hoş gelen her müziği, (%4,5) ise diğer müzik türlerini sevmektedir. Görüldüğü gibi 200 kişi arasında en çok sevilen müzik türü sıralamasının TSM, THM, Pop ve Klasik Batı Müziği şeklinde olduğu görülmektedir. (Tablo: 7)

Tablo 8 : Görüşmeye katılanların ailelerinin en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Türk Sanat Müziği</i>	70	35.0	35.5	35.5
<i>Türk Halk Müziği</i>	113	56.5	57.4	92.9
<i>Klasik Batı Müziği</i>	5	2.5	2.5	95.4
<i>Pop</i>	5	2.5	2.5	98.0
<i>Diğerleri</i>	1	.5	.5	98.5
<i>Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi</i>	3	1.5	1.5	100.0
<i>Toplam</i>	197	98.5	100.0	
<i>Cevapsız</i>	3	1.5		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşülenlerin ailelerinin sevdiği müzik türü ise sırasıyla (%57,4)'ü Türk Halk Müziği, (%35,5)'i Türk Sanat Müziğidir. Klasik Batı Müziği ve Pop müziği (%2,5), kulağına hoş gelen müzikleri dinleyenler ise (%1,5), diğer müzik türleri ise (%0,5)'tir. Buradan anlaşıldığı üzere ailelerin Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği gibi geleneksel müziklerimize olan beğenilerinin fazla olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. (Tablo: 8)

Tablo 9 : Görüşülenlerin müzik üzerine eğitim alma durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Cemiyet - Dernek</i>	<i>19</i>	<i>9.5</i>	<i>9.5</i>	<i>9.5</i>
<i>Özel Ders</i>	<i>9</i>	<i>4.5</i>	<i>4.5</i>	<i>14.0</i>
<i>Kurs</i>	<i>11</i>	<i>5.5</i>	<i>5.5</i>	<i>19.5</i>
<i>Güzel Sanatlar Lisesi</i>	<i>1</i>	<i>.5</i>	<i>.5</i>	<i>20.0</i>
<i>Üniversite</i>	<i>13</i>	<i>6.5</i>	<i>6.5</i>	<i>26.5</i>
<i>Hayır</i>	<i>147</i>	<i>73.5</i>	<i>73.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşülenlerin müzik üzerine herhangi bir eğitim alıp almadığı, aldılar bu eğitimi hangi kurumlarda aldıkları sorusuna 200 kişide 147 kişi (%73,5)'i müzik eğitimi almadığını belirtmiştir. Müzik eğitimi alanların (%9,5)'i cemiyet-dernekte eğitim almış, (%6,5)'i üniversitede, (%5,5)'i kursta, (4,5)'i özel ders, (%0,5)'i ise Güzel Sanatlar Liselerinde eğitim aldığını belirtmiştir. Bu tablodan anlaşılacağı üzere Türkiye'de müzik eğitimi alan insanların büyük bir çoğunluğu örgün eğitimden ziyade yaygın eğitim kurumları olan dernek ve kurslardan yararlanmışlardır.

(Tablo: 9)

Tablo 10 : Görüşülenlerin ailelerinin müzik eğitimi alma durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet</i>	<i>11</i>	<i>5.5</i>	<i>5.5</i>	<i>5.5</i>
<i>Hayır</i>	<i>189</i>	<i>94.5</i>	<i>94.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşülenlerin ailelerinin müzik üzerine herhangi bir eğitim alıp almadığı sorusuna ise; 200 kişide 189 kişi (%94,5) müzik üzerine herhangi bir eğitim almamıştır. Eğitim alanlar ise 11 kişi (%5,5)'tir. Ülkemizde müzik eğitimine önem verilmemesinden dolayı ailelerde bu sonuç oldukça düşük çıkmıştır. (Tablo: 10)

Tablo 11 : Görüşülenlerin herhangi bir enstrüman çalma durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Bağlama</i>	<i>9</i>	<i>4.5</i>	<i>4.5</i>	<i>4.5</i>
<i>Piyano</i>	<i>6</i>	<i>3.0</i>	<i>3.0</i>	<i>7.5</i>
<i>Gitar</i>	<i>10</i>	<i>5.0</i>	<i>5.0</i>	<i>12.5</i>
<i>Ud</i>	<i>4</i>	<i>2.0</i>	<i>2.0</i>	<i>14.5</i>
<i>Flüt</i>	<i>5</i>	<i>2.5</i>	<i>2.5</i>	<i>17.0</i>
<i>Ney</i>	<i>8</i>	<i>4.0</i>	<i>4.0</i>	<i>21.0</i>
<i>Kanun</i>	<i>3</i>	<i>1.5</i>	<i>1.5</i>	<i>22.5</i>
<i>Bateri</i>	<i>2</i>	<i>1.0</i>	<i>1.0</i>	<i>23.5</i>
<i>Keman</i>	<i>2</i>	<i>1.0</i>	<i>1.0</i>	<i>24.5</i>
<i>Org</i>	<i>2</i>	<i>1.0</i>	<i>1.0</i>	<i>25.5</i>
<i>Tanbur</i>	<i>1</i>	<i>.5</i>	<i>.5</i>	<i>26.0</i>
<i>Mandolin</i>	<i>1</i>	<i>.5</i>	<i>.5</i>	<i>26.5</i>
<i>Ensturman Çalmıyorum</i>	<i>147</i>	<i>73.5</i>	<i>73.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşülenlere icra ettiğiniz herhangi bir enstrüman var mı sorusu sorulduğunda; (%26,5)'inin bir enstrüman çaldığı; (%73,5)'inin herhangi bir enstrüman çalmadığı görülmüştür. Enstrüman çalanların en çok çaldığı üç enstrüman ise sırasıyla gitar (%5,0), Bağlama (%4,5) ney (%4,0) 'den oluşmaktadır. Buradan hareketle: gitarın diğer enstrümanlara oranla daha çok tercih edilmesi bu enstrümanın daha popüler olması ve popüler müzikte çok kullanılabilirliği bağlamanın ise, halk müziğinin önemli bir enstrümanı olması ve yaygınlığı sebebiyle daha çok tercih edildiğini göstermektedir. (Tablo: 11)

Tablo 12 : Görüşülenlerin ailelerin herhangi bir enstrüman çalma durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Org</i>	2	1.0	1.0	1.0
<i>Bağlama</i>	7	3.5	3.5	4.5
<i>Ney</i>	3	1.5	1.5	6.0
<i>Piyano</i>	3	1.5	1.5	7.5
<i>Kanun</i>	3	1.5	1.5	9.0
<i>Kaval</i>	3	1.5	1.5	10.5
<i>Akordeon</i>	1	.5	.5	11.0
<i>Ud</i>	1	.5	.5	11.5
<i>Gitar</i>	1	.5	.5	12.0
<i>Buzuki</i>	1	.5	.5	12.5
<i>Mandolin</i>	1	.5	.5	13.0
<i>Yan Flüt</i>	1	.5	.5	13.5
<i>Enstrüman Çalmıyor</i>	173	86.5	86.5	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşmeye katılanlara ailenizin çaldığı bir enstrüman var mı sorusuna; (%86,5)'inin ailesinin herhangi bir enstrüman çalmadığı ortaya çıkmıştır. Ailelerin çaldıkları enstrümanlardan en fazla olanı ise 27 kişiden 7 kişi (%3,5)'i bağlama çalmaktadır. Yukarıda (Tablo: 8)'de de ailelerin en fazla sevdiği müzik türünün Türk Halk Müziği olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla çaldıkları enstrüman sıralamasında Türk Halk Müziğimizin en önemli çalgılarından olan bağlamanın ilk

sırada yer alması olağandır. Bağlama dışında icra edilen enstrümanların ise tabloda görüldüğü üzere çok küçük oranlarda yer aldığı görülmektedir. Tabloya bakıldığında büyük bir bölümünün (%86,5) gibi büyük bir oranda enstrüman çalmadığı görülmektedir. (Tablo: 12)

Tablo 13 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeyini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Çok İyi</i>	5	2.5	2.5	2.5
<i>İyi</i>	27	13.5	13.5	16.0
<i>Orta</i>	84	42.0	42.0	58.0
<i>Az</i>	48	24.0	24.0	82.0
<i>Çok Az</i>	36	18.0	18.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Bu soruyla görüşülenlerin Türk Sanat Müziği hakkında genel kültür bazında bilgi düzeylerinin ne olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. Sonuçta (%42,0) ile orta derecede, (% 24,0) ile az derecede, (%18,0) ile çok az derecede, (%13,5) ile iyi derecede, (%2,5) ile çok iyi derecede olduğu belirlenmiştir. Buna göre görüşmeye katılanların yarısına yakını (%42,0) TSM bilgisinin orta düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. (Tablo: 13)

Tablo 14 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediğini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Sık</i>	66	33.0	33.0	33.0
<i>Nadiren</i>	97	48.5	48.5	81.5
<i>Dinlemem</i>	37	18.5	18.5	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşmeye katılanların sırasıyla; 200 kişiden 97'si (%48,5) Türk Sanat Müziğini nadiren dinlediklerini, 66'sı (%33,0) bu müzik türünü sık dinlediklerini, 37'si (%18,5) ise dinlemediklerini belirtmiştir. Popüler kültür bağlamında günümüzdeki müzik türlerini de dikkate alarak baktığımızda Türk Sanat Müziği dinleyenlerin sayısının hiç dinlemeyenlere kıyasla iki katına yakın olması nadiren dinleyen sayısının da bir hayli yüksek olması Türk Sanat Müziği dinleyicisinin azımsanamayacak bir sayıda olduğunu göstermektedir. (Tablo: 14)

Tablo 15 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini sık dinleme nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Sevdiğim İçin</i>	<i>50</i>	<i>25.0</i>	<i>78.1</i>	<i>78.1</i>
<i>Rahatlatıcı/Dinlendirici Olduğu İçin</i>	<i>14</i>	<i>7.0</i>	<i>21.9</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>64</i>	<i>32.0</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>136</i>	<i>68.0</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini sık dinleme nedenlerinin (%78,1) 50 kişi sevdiği için olduğunu ifade etmiş, (%21,9) 14 kişi rahatlatıcı ve dinlendirici olduğunu belirtmiştir. 136 kişi ise bu soruya cevap vermemiştir. 200 kişiden 64'ünün sevdiği ve kendisini rahatlattığı için dinlediğini ifade etmesine karşın, 136 kişinin soruyu cevapsız bırakması, belli bir bilinçle değil, bu topraklarda yıllardır şuur altına işlemiş olan bu müziği tamamen içgüdüsel olarak dinlemesiyle ilişkilidir. (Tablo: 15)

Tablo 16 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini nadiren dinleme nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Fırsat Buldukça</i>	<i>48</i>	<i>24.0</i>	<i>70.6</i>	<i>70.6</i>
<i>Radyo-TV de Fazla Yer Verilmediği İçin</i>	<i>20</i>	<i>10.0</i>	<i>29.4</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>68</i>	<i>34.0</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>132</i>	<i>66.0</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşmeye katılanların nadiren dinleme nedenleri (70,6) fırsat buldukça cevabını vermiştir. (%29,4)'ü ise Türk Sanat Müziğine radyo ve televizyonda fazla yer verilmediği nedenini belirtmiştir. 132 kişi ise bu soruyu cevaplamamıştır. (Tablo: 16)

Tablo 17 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini dinlememe nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Sıkıcı</i>	<i>10</i>	<i>5.0</i>	<i>32.3</i>	<i>32.3</i>
<i>Sevmiyorum</i>	<i>21</i>	<i>10.5</i>	<i>67.7</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>31</i>	<i>15.5</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>169</i>	<i>84.5</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini dinlememe nedeni olarak bu müziği sıkıcı hissetmeleri ve sevmemeleri cevaplarını ortaya çıkarmıştır. (%32,3) 10 kişi sıkıcı geldiğini belirtirken, (%67,7) 21 kişi ise sevmediğinden dolayı dinlemediğini, belirtmektedir. (Tablo: 17)

Tablo 18 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde yeni mi yoksa eski eserlerimi sevme durumlarını gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Klasik Olanları</i>	<i>94</i>	<i>47.0</i>	<i>47.0</i>	<i>47.0</i>
<i>Popüler Olanları</i>	<i>69</i>	<i>34.5</i>	<i>34.5</i>	<i>81.5</i>
<i>TSM Dinlemem</i>	<i>37</i>	<i>18.5</i>	<i>18.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşülenlere Türk Sanat Müziğinde klasik mi yoksa popüler eserleri mi seviyorsunuz sorusuna; 200 kişiden 94'ü (%47,0) klasik eserleri sevdiğini, 69 kişi (%34,5) popüler olanları sevdiğini belirtmiştir. TSM' yi dinlemeyenlerin ise 37 kişi (%18,5) olduğu görülmektedir. Buradan hareketle TSM dinleyicilerinin hala klasik

olan eserlere ilgi duyduğu ortaya çıkmaktadır. Oysa günümüzde klasik olan eserlerin yayınının çok az olması, buna karşın popüler olanların klasik olan eserlere oranla daha fazla yayınlanması dikkat çekicidir. Bu durumda kişilerin kendilerini entelektüel göstermek adına klasik olan eserleri dinliyoruz cevabını vermesi olağandır. (Tablo: 18)

Tablo 19 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo eserlerimi sevme durumlarını gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Koro</i>	30	15.0	18.4	18.4
<i>Solo</i>	133	66.5	81.6	100.0
<i>Toplam</i>	163	81.5	100.0	
<i>Cevapsız</i>	37	18.5		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşmeye katılanlara Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo icralarımı seviyorsunuz sorusuna; (%18,4) 30 kişi koro cevabını vermiş, (%81,6) 133 kişi ise solo icraları sevdiğini belirtmiştir. 37 kişi ise bu soruyu cevaplandırmamıştır. Solo icralar koro icralara göre daha çok sevilip, tercih edilmektedir. Koro icraların neredeyse unutulur hale gelmiş olması, şarkı sözlerinin toplu icradan dolayı çok fazla anlaşılır olmaması ve bu nedenle insanlara doyum sağlamaması nedeniyle düşük olacağı söylenebilir. (Tablo: 19)

Tablo 20 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği arşivleri olup olmama durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet var</i>	38	19.0	19.0	19.0
<i>Hayır yok</i>	162	81.0	81.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşmeye katılanların Türk Sanat Müziği arşiviniz var mı sorusuna; 200 kişiden 162 kişi (%81,0) hayır cevabını vermiş, 38 kişi (%19,0) ise Türk Sanat Müziği arşivi olduğunu belirtmiştir. TSM sevenlerin 70 kişi olmasına karşın arşivi olanlar 38 kişidir. Bu bağlamda arşive önem verilmediği göze çarpmaktadır.

(Tablo: 20)

Tablo 21 : Görüşülenlerin arşivlerinde olan sanatçıları gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Zeki Müren</i>	27	4.5	35.1	35.1
<i>Muazzez Ersoy</i>	3	.5	3.9	39.0
<i>Müzeyyen Senar</i>	10	1.7	13.0	51.9
<i>Muazzez Abacı</i>	5	.8	6.5	58.4
<i>Bülent Ersoy</i>	4	.7	5.2	63.6
<i>Alaaddin Yavaşca</i>	4	.7	5.2	68.8
<i>Meral Uğurlu</i>	2	.3	2.6	71.4
<i>Bekir Sıtkı Sezgin</i>	2	.3	2.6	74.0
<i>Hamiyet Yüceses</i>	3	.5	3.9	77.9
<i>Behiye Aksoy</i>	1	.2	1.3	79.2
<i>Emel Sayın</i>	3	.5	3.9	83.1
<i>Adnan Şenses</i>	3	.5	3.9	87.0
<i>Ahmet Özhan</i>	2	.3	2.6	89.6
<i>Hafız Sami</i>	1	.2	1.3	90.9
<i>Tanburi Cemil</i>	1	.2	1.3	92.2
<i>Hüner Coşkuner</i>	1	.2	1.3	93.5
<i>Melihat Gülses</i>	1	.2	1.3	94.8
<i>Çetin Körükçü</i>	1	.2	1.3	96.1
<i>Zekai Tunca</i>	2	.3	2.6	98.7
<i>Münir Nurettin Selçuk</i>	1	.2	1.3	100.0
<i>Toplam</i>	77	12.8	100.0	
<i>Cevapsız</i>	523	87.2		
<i>Toplam</i>	600	100.0		

Görüşmeye katılanlara arşiviniz varsa bu arşivde öncelikle hangi sanatçıların olduğu sorusuna verilen yanıtlarda (%87,2) cevapsız yani arşivi olmayanlardır. Arşivlerinde en çok bulunan sanatçılar ise sırasıyla (%35,1) Zeki Müren, (%13,0) Müzeyyen Senar, (%6,5) Muazzez Abacı, (%5,2) Alaaddin Yavaşca ve Bülent Ersoy, (%3,9) Muazzez Ersoy, Hamiyet Yüceses, Emel Sayın, Adnan Şenses'tir. Geri kalan oranları ise tablodaki diğer sanatçılar oluşturmaktadır. Arşiv sahibi olan müzikseverlerin büyük bölümünün arşivlerinde popülerliği yüksek olan sanatçıların kayıtlarının olduğunu görüyoruz. Ve bu popüler olan kişilerinde tamamına yakınının güncel ve popüler şarkılar okudukları bilinmektedir. (Tablo: 21)

Tablo 22 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğinde tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Yusuf Nalkesen</i>	13	2.2	6.3	6.3
<i>Yıldırım Gürses</i>	20	3.3	9.8	16.1
<i>Alaaddin Yavaşca</i>	15	2.5	7.3	23.4
<i>Zeki Müren</i>	27	4.5	13.2	36.6
<i>Saadettin Kaynak</i>	16	2.7	7.8	44.4
<i>Avni Anıl</i>	16	2.7	7.8	52.2
<i>Zekai Tunca</i>	18	3.0	8.8	61.0
<i>Dede Efendi</i>	12	2.0	5.9	66.8
<i>Selahaddin Pınar</i>	10	1.7	4.9	71.7
<i>Minur Nurettin Selçuk</i>	18	3.0	8.8	80.5
<i>Abdülkadir Meragi</i>	1	.2	.5	81.0
<i>Umut Akyürek</i>	2	.3	1.0	82.0
<i>Yesari Asim Arsoy</i>	2	.3	1.0	82.9
<i>Hacı Arif Bey</i>	6	1.0	2.9	85.9
<i>Sebahat Özdenşeş</i>	1	.2	.5	86.3
<i>Bekir Sıtkı Sezgin</i>	1	.2	.5	86.8
<i>Teoman Önalı</i>	2	.3	1.0	87.8
<i>Necdet Tokathoğlu</i>	3	.5	1.5	89.3
<i>Osman Nihat Akın</i>	4	.7	2.0	91.2
<i>Reşat Aysu</i>	2	.3	1.0	92.2
<i>Ferit Sidal</i>	2	.3	1.0	93.2
<i>Sevim Deran</i>	1	.2	.5	93.7
<i>Tanburi Cemil</i>	1	.2	.5	94.1
<i>Zeki Arif</i>	1	.2	.5	94.6
<i>Şevki Bey</i>	1	.2	.5	95.1
<i>Rahmi Bey</i>	1	.2	.5	95.6
<i>Bülent Ersoy</i>	1	.2	.5	96.1
<i>Müzeyyen Senar</i>	5	.8	2.4	98.5
<i>Selahaddin İçli</i>	2	.3	1.0	99.5
<i>Timur Selçuk</i>	1	.2	.5	100.0
<i>Toplam</i>	205	34.2	100.0	
<i>Cevapsız</i>	395	65.8		
<i>Toplam</i>	600	100.0		

Görüşmeye katılanlara tercih ettiğiniz besteciler kimdir diye sorulduğunda; sırasıyla (%13,2) Zeki Müren, (%9,8) Yıldırım Gürses, (%8,8) Zekai Tunca ve Münir Nurettin Selçuk bulunmaktadır. Tablodan görüldüğü üzere sevilen besteciler günümüze en yakın zamanda bulunan isimlerdir. Ayrıca bu sonuçları değerlendirdiğimizde toplumda birçok şarkının okuyan kişi tarafından bestelendiği kanaati olduğu görülmektedir. Bundan da dinleyicilerin eseri bestekarı, makamı vs. gibi özelliklerinden ziyade okuyanın kim olduğuna göre değerlendirdiği sonucu çıkarılabilir. (Tablo: 22)

Tablo 23 : Görüşülenlerin öncelikle tercih ettikleri icracıları gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Ahmet Özhan</i>	16	2.7	5.6	5.6
<i>Emel Sayın</i>	27	4.5	9.4	15.0
<i>Müzeyyen Senar</i>	33	5.5	11.5	26.6
<i>Muazzez Ersoy</i>	24	4.0	8.4	35.0
<i>Muazzez Abacı</i>	27	4.5	9.4	44.4
<i>Zeki Müren</i>	58	9.7	20.3	64.7
<i>Gönül Yazar</i>	4	.7	1.4	66.1
<i>TRT Sanatçıları</i>	7	1.2	2.4	68.5
<i>Kâni Karaca</i>	2	.3	.7	69.2
<i>Zekai Tunca</i>	11	1.8	3.8	73.1
<i>Yıldırım Bekçi</i>	3	.5	1.0	74.1
<i>Melihat Gülses</i>	3	.5	1.0	75.2
<i>Bülent Ersoy</i>	21	3.5	7.3	82.5
<i>Hamiyet Yüceses</i>	2	.3	.7	83.2
<i>Nesrin Körükçü</i>	1	.2	.3	83.6
<i>Bekir Sıtkı Sezgin</i>	4	.7	1.4	85.0
<i>Cinuçen Tanrıkorur</i>	1	.2	.3	85.3
<i>Safiye Ayla</i>	13	2.2	4.5	89.9
<i>Hüner Coşkuner</i>	5	.8	1.7	91.6
<i>Faruk Tınaz</i>	1	.2	.3	92.0
<i>Mustafa Sağyaşar</i>	3	.5	1.0	93.0
<i>Nesrin Sipahi</i>	3	.5	1.0	94.1
<i>Meral Uğurlu</i>	1	.2	.3	94.4
<i>Alaeddin Yavasca</i>	6	1.0	2.1	96.5
<i>Doğan Dikmen</i>	1	.2	.3	96.9
<i>Minur Nurettin Selçuk</i>	2	.3	.7	97.6
<i>Avni Anıl</i>	2	.3	.7	98.3
<i>Yusuf Nalkesen</i>	2	.3	.7	99.0
<i>Perihan Altındağ</i>	1	.2	.3	99.3
<i>Yıldırım Gürses</i>	1	.2	.3	99.7
<i>Yaşar Özel</i>	1	.2	.3	100.0
Toplam	286	47.7	100.0	
<i>Cevapsız</i>	314	52.3		
Toplam	600	100.0		

Görüşmeye katılan kişilere Türk Sanat Müziğinde tercih ettiğiniz icracılar kimdir diye sorulduğunda; (%20,3) Zeki Müren, (%11,5) Müzeyyen Senar ve (%9,4) Emel Sayın tercih edilmektedir. Bu tablodan iki sonuç çıkarılabilir: birincisi toplumda besteci ve icracı kavramı birbirine karıştırılmakta, ikincisi ise klasik repertuardan ziyade XX. Yüzyılın popüler şarkılarını okuyan sanatçıların dinleyiciler tarafından daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. (Tablo: 23)

Tablo 24 : Bildiğiniz Türk Sanat Müziği çalgıları hangileridir sorusuna verilen yanıtları gösteren tablo

Anketimizdeki bu soruya cevap verenler doğal olarak birden çok çalgı adı işaretlemişlerdir. Dolayısıyla her çalgı için ayrı bir tablo hazırlanmıştır.

Tablo 24 a: Kanun

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Biliyorum</i>	130	65.0	65.0	65.0
<i>Bilmiyorum</i>	70	35.0	35.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 24 b: Ud

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Biliyorum</i>	142	71.0	71.0	71.0
<i>Bilmiyorum</i>	58	29.0	29.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 24 c: Tanbur

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Biliyorum</i>	81	40.5	40.5	40.5
<i>Bilmiyorum</i>	119	59.5	59.5	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 24 d: Keman

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Biliyorum</i>	<i>134</i>	<i>67.0</i>	<i>67.0</i>	<i>67.0</i>
<i>Bilmiyorum</i>	<i>66</i>	<i>33.0</i>	<i>33.0</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Tablo 24 e: Klasik kemençe

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Biliyorum</i>	<i>55</i>	<i>27.5</i>	<i>27.5</i>	<i>27.5</i>
<i>Bilmiyorum</i>	<i>145</i>	<i>72.5</i>	<i>72.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşmeye katılanların bildiğiniz Türk Sanat Müziği çalgıları hangileridir sorusuna verilen yanıtlarda; 24 numaralı tablolarda görüldüğü üzere Türk Sanat Müziği icralarında en fazla kullanılan çalgılar olarak bilinen beş çalgıdan en çok tanınanı sırasıyla 200 kişi arasında ud 142 kişi, keman 134 kişi, kanun 130 kişi, tanbur 81 kişi ve klasik kemençe 55 kişi tarafından bilinmektedir. Bu sonuçta klasik kemençe ve tanbur gibi gazino vs. eğlence mekanlarında pek kullanılmayan çalgıların diğer çalgılara oranla daha az bilindiği ortaya çıkmaktadır. (Tablo: 24)

Tablo 25: Türk Sanat Müziğini nerelerde dinlersiniz sorusuna verilen yanıtları gösteren tablo

Anketimizdeki bu soruya cevap verenler doğal olarak birden çok şıkkı işaretlemişlerdir. Dolayısıyla her cevap için ayrı bir tablo hazırlanmıştır.

Tablo 25 a: Radyo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Dinlerim</i>	115	57.5	57.5	57.5
<i>Dinlemem</i>	85	42.5	42.5	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 25 b: Televizyon

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Dinlerim</i>	112	56.0	56.0	56.0
<i>Dinlemem</i>	88	44.0	44.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 25 c: İnternet

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Dinlerim</i>	52	26.0	26.0	26.0
<i>Dinlemem</i>	148	74.0	74.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Tablo 25 d: Konser

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Dinlerim</i>	47	23.5	23.5	23.5
<i>Dinlemem</i>	153	76.5	76.5	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşmeye katılanlara Türk Sanat Müziğini nerelerden dinlersiniz sorusuna verilen yanıtlarda; en çok (%57,5) radyoda, (%56,0) televizyonda, (% 26,0) internetten, (%23,5) konserde cevabı verilmiştir. Ülkemizde konsere gitme alışkanlığı dikkate alındığında sonuçlar şaşırtıcı değildir. Bilindiği gibi konser alışkanlığı önemli ölçüde gelir durumuyla ilişkilidir. Çalışmamıza katılanların gelir durumu 1700 TL üzeri olanların toplam oranı (%23,0) tür. Bu oran dikkate alındığında konsere gidenlerin oranı şaşırtıcı değildir. (Tablo: 25)

Tablo 26 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerine gitme durumlarını gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet</i>	<i>44</i>	<i>22.0</i>	<i>22.0</i>	<i>22.0</i>
<i>Hayır</i>	<i>156</i>	<i>78.0</i>	<i>78.0</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>	

Görüşmeye katılanlara Türk Sanat Müziği konserlerine dinleyici olarak katılıyor musunuz sorusuna; 200 kişide 44 kişi (%22,0) katıldığını belirtmiş, 156 kişi (%78,0) ise TSM konserlerine katılmadığını ifade etmiştir. (Tablo: 26)

Tablo 27 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerinden memnun kalma durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet Memnunum</i>	<i>35</i>	<i>17.5</i>	<i>79.5</i>	<i>79.5</i>
<i>Hayır Memnun Değilim</i>	<i>9</i>	<i>4.5</i>	<i>20.5</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>44</i>	<i>22.0</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>156</i>	<i>78.0</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Türk Sanat Müziği konserlerine katılanların memnun kalıp kalmadıkları sorulduğunda; yukarıdaki tabloda 200 kişiden 44 kişi konsere gittiğini belirtmişti. Bu konserlerden memnun kalanların sayısı 35 kişi (%79,5)'dir, diğer 9 kişi (20,5) ise memnun kalmadığını belirtmiştir. Bu da konsere gidenlerin bir bölümünün sosyal statü için ya da arkadaş vs. isteği ile gittiğini ifade ediyor şeklinde yorumlanabilir.

(Tablo: 27)

Tablo 28 : Görüşülenlerin TSM'nin yeterli dinleyicisi olduğunu düşünme durumu

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet</i>	37	18.5	24.5	24.5
<i>Hayır</i>	114	57.0	75.5	100.0
<i>Toplam</i>	151	75.5	100.0	
<i>Cevapsız</i>	49	24.5		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşülenlere Türk Sanat Müziğinin yeterli dinleyicisi olduğunu düşünüyor musunuz diye sorulduğunda; bu soruyu toplam 151 kişi cevaplamıştır. 37 kişi (%24,5) evet hala yeterli dinleyici var yanıtını verirken, 114 kişi (% 75,5) hayır yanıtını vermiştir. 49 kişi ise bu soruyu cevaplamamıştır. Buradan anlaşılacağı gibi görüşülenler, Türk Sanat Müziğinin yeterli dinleyicisi olmadığını düşünmektedir.

(Tablo: 28)

Tablo 29 : Görüşülenlerin TSM'nin yeterli dinleyicisi var diyenlerin nedenleri gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Radio/Tv de Yeterince Yer Veriliyor</i>	6	3.0	16.7	16.7
<i>Seviliyor</i>	10	5.0	27.8	44.4
<i>Geniş Kitlelerce Tercih Ediliyor</i>	3	1.5	8.3	52.8
<i>Güncelliğini Yitirmiyor</i>	8	4.0	22.2	75.0
<i>Daha Çok Orta Yaş Tarafından Dinleniyor</i>	9	4.5	25.0	100.0
<i>Toplam</i>	36	18.0	100.0	
<i>Cevapsız</i>	164	82.0		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşülenler TSM'nin yeterli dinleyicisinin olduğu nedenini; (27,8) sevildiği için, (%25,0) daha çok orta yaş gurubu tarafından dinlendiği, (%22,2) güncelliğini yitirmediği, (%16,7) radyo ve televizyonda yeterince yer verildiği, (%8,3) ise geniş kitlelerce tercih edildiği için yeterli dinleyici olduğu düşünülmektedir. (Tablo: 29)

Tablo 30 : Görüşülenlerin TSM'nin yeterli dinleyicisi yok diyenlerin nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Gençler Popüler Müzik Dinliyor</i>	<i>65</i>	<i>32.5</i>	<i>58.6</i>	<i>58.6</i>
<i>Yeterince Reklam/Tanıtım Yapılmıyor</i>	<i>28</i>	<i>14.0</i>	<i>25.2</i>	<i>83.8</i>
<i>Eskisi Kadar Kaliteli Eser/Sanatçı Yok</i>	<i>11</i>	<i>5.5</i>	<i>9.9</i>	<i>93.7</i>
<i>Eskisi Kadar Sevilmiyor</i>	<i>7</i>	<i>3.5</i>	<i>6.3</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>111</i>	<i>55.5</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>89</i>	<i>44.5</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşmeye katılanlardan (%58,6) gençlerin artık popüler müzik dinlediklerini belirtirken, (%25,2)'si Türk Sanat Müziğinin yeterince reklam ve tanıtımının olmadığını belirtmiştir. (%9,9) yeterli dinleyici olmadığını eskisi kadar kaliteli eser ve sanatçı olmamasına bağlarken; (%6,3) ise eskisi kadar sevilmediğini ifade etmiştir. Cevapsız bırakanlar ise 89 kişidir. (Tablo: 30)

Tablo 31 : Görüşülenlerin TSM'nin güncelliğini koruyup korumadığını düşünenlerin durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet</i>	<i>49</i>	<i>24.5</i>	<i>36.8</i>	<i>36.8</i>
<i>Hayır</i>	<i>84</i>	<i>42.0</i>	<i>63.2</i>	<i>100.0</i>
<i>Toplam</i>	<i>133</i>	<i>66.5</i>	<i>100.0</i>	
<i>Cevapsız</i>	<i>67</i>	<i>33.5</i>		
<i>Toplam</i>	<i>200</i>	<i>100.0</i>		

Görüşülenlere Türk Sanat Müziği güncelliğini korumakta mıdır diye sorulduğunda; 200 kişide 133 kişi cevap vermiş, 67 kişi ise bu soruyu yanıtız bırakmıştır. 133 kişiden 49'u (%36,8) evet güncelliğini korumakta diye düşünürken; 84 kişi (%63,2) hayır yanıtını vermiştir. Görüşülenlerin çoğu Türk Sanat Müziği'nin güncelliğini yitirdiğini düşünmektedir. (Tablo: 31)

Tablo 32 : Görüşülenlerin TSM' nin güncelliğini korumaktadır diyenlerin nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Kaliteli Eserler/Sanatçılar Hala Olduğu İçin</i>	24	12.0	50.0	50.0
<i>Orta Yaş Tarafından Sık Dinleniyor</i>	24	12.0	50.0	100.0
<i>Toplam</i>	48	24.0	100.0	
<i>Cevapsız</i>	152	76.0		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşülenler Türk Sanat Müziği'nin güncelliğini koruma nedeni olarak; (50,0) kaliteli eserlerin ve sanatçıların hala olduğunu belirtirken, (%50,0) orta yaşta olanlar tarafından sık dinlendiğini düşünmektedir. 200 kişiden toplam 48 kişi bunun nedenini açıklamış, 152 kişi ise yanıtlamamıştır. Fakat kaliteli olarak belirtilen eserler, popüler kültürden izler taşımaktadır. (Tablo: 32)

Tablo 33 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği'nin güncelliğini korumamaktadır diyenlerin nedenlerini gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Eskisi Kadar Kaliteli Eser/Sanatçı Yok</i>	24	12.0	29.6	29.6
<i>Yeterince Reklam/Tanıtım Yok</i>	19	9.5	23.5	53.1
<i>Gençler Daha Çok Popüler Müzik Dinliyor</i>	38	19.0	46.9	100.0
<i>Toplam</i>	81	40.5	100.0	
<i>Cevapsız</i>	119	59.5		
<i>Toplam</i>	200	100.0		

Görüşmeye katılanlardan Türk Sanat Müziği güncelliğini korumuyor nedeni ise gençler daha çok popüler müzik dinliyor diyenler (%46,9), eskisi kadar kaliteli eser/sanatçı yok diyenler (%29,6), yeterince reklam ve tanıtımı yok diyenler ise (%23,5) tir. 81 kişi bu soruyu yanıtlamış, gençlerin daha fazla popüler müziğe yöneldiği düşüncesi, Türk Sanat Müziği'nin güncelliğini koruyamadığı görüşünü ortaya çıkarmıştır. (Tablo: 33)

Tablo 34 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği albümlerini takip edip etmeme durumunu gösteren tablo

	<i>Sayı</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Kümülatif Yüzde</i>
<i>Evet</i>	46	23.0	23.0	23.0
<i>Hayır</i>	154	77.0	77.0	100.0
<i>Toplam</i>	200	100.0	100.0	

Görüşülenlere yeni çıkan Türk Sanat Müziği albümlerini takip eder misiniz diye sorulduğunda; 200 kişide 154'ü (%77,0) hayır cevabını vermiş, 46 kişi (%23,0) ise yeni çıkan albümleri takip ettiğini belirtmiştir. Bugün insanların özellikle gençlerin büyük çoğunluğu gelişen teknoloji ile birlikte albüm alma yerine internet ortamını tercih etmektedir. (Tablo: 34)

4.2. Anket Sonuçlarının Çapraz Tablolar Halinde Değerlendirilmesi

Tablo 35 : Görüşülenlerin cinsiyet ve en çok sevdiği müzik türlerini gösteren tablo (1-7)

			<i>Türk Sanat Müziği</i>	<i>Türk Halk Müziği</i>	<i>Klasik Batı Müziği</i>	<i>Pop</i>	<i>Diğerleri</i>	<i>Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>	36	15	10	11	3	7	82	
	<i>Yüzde</i>	43.9%	18.3%	12.2%	13.4%	3.7%	8.5%	100.0%	
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>	41	36	5	23	6	7	118	
	<i>Yüzde</i>	34.7%	30.5%	4.2%	19.5%	5.1%	5.9%	100.0%	
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	77	51	15	34	9	14	200	
	<i>Yüzde</i>	38.5%	25.5%	7.5%	17.0%	4.5%	7.0%	100.0%	

Görüşülenlerin cinsiyetleri ile sevdikleri müzik türleri karşılaştırıldığında; kadınların (%43,9) Türk Sanat Müziğini sevdiklerini, (%18,3) Türk Halk Müziğini sevdiklerini, (%13,4) Pop müziğini sevdiklerini, (%12,2) Klasik Batı Müziğini sevdiklerini, (%8,5) kulağına hoş gelen her müziği dinlediklerini, (%3,7)'si ise diğer cevabını vermiştir. Erkeklerde ise (%34,7) TSM, (%30,5) THM, (19,5) Pop, (5,9) kulaklarına hoş gelen her şeyi, (%5,1) diğerlerini, (%4,2) Klasik Batı Müziğini dinlemektedir. Anlaşıldığı üzere kadın ve erkeğin en fazla sevdikleri müzik Türk Sanat Müziği çıkmaktadır. İkinci olarak ise Türk Halk Müziği sevilmektedir. Ayrıca erkekler kadınlara oranla THM' yi daha fazla sevmektedir. Klasik Batı Müziği kadınlar tarafından daha fazla sevilmekte, Pop ise erkekler tarafından daha çok tercih edilmektedir. (Tablo: 35)

Tablo 36 : Görüşülenlerin cinsiyet ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo (1-13)

			<i>Çok İyi</i>	<i>İyi</i>	<i>Orta</i>	<i>Az</i>	<i>Çok Az</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>	2	10	42	15	13	82	
	<i>Yüzde</i>	2.4%	12.2%	51.2%	18.3%	15.9%	100.0%	
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>	3	17	42	33	23	118	
	<i>Yüzde</i>	2.5%	14.4%	35.6%	28.0%	19.5%	100.0%	
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	5	27	84	48	36	200	
	<i>Yüzde</i>	2.5%	13.5%	42.0%	24.0%	18.0%	100.0%	

Görüşmeye katılan kadın ve erkeklerin TSM hakkındaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; kadınların (%51,2) orta düzeyde bilgi sahibi oldukları, erkeklerin (%35,6) orta düzeyde bilgi sahibi oldukları ortaya çıkmıştır. Genel olarak erkeğinde kadının da TSM hakkındaki bilgi düzeyi en çok orta derecededir. Çok iyi, iyi, az, çok az olan bölümler de birbirinden çok uzak yüzdelerle dilimlerde değildir. (Tablo: 36)

Tablo 37 : Görüşülenlerin cinsiyet ve Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo (1-14)

			<i>Sık</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>		33	36	13	82
	<i>Yüzde</i>		40.2%	43.9%	15.9%	100.0%
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>		33	61	24	118
	<i>Yüzde</i>		28.0%	51.7%	20.3%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		66	97	37	200
	<i>Yüzde</i>		33.0%	48.5%	18.5%	100.0%

Görüşmeye katılan kadın ve erkeklerin TSM' yi ne sıklıkla dinledikleri sorulup karşılaştırıldığında; kadınların (%43,9), erkeklerin ise (%51,7) nadiren dinledikleri ortaya çıkmıştır. Kadınların sık dinleme oranları erkelere göre daha fazladır. Kadınlar (%40,2) sık dinlerken, erkekler (%28,0) sık dinlemektedir. Dinlemeyenlerin oranları ise birbirine yakındır. (Tablo: 37)

Tablo 38 : Görüşülenlerin yaş ve en çok sevdiği müzik türlerini gösteren tablo (2-7)

			<i>Türk Sanat Müziği</i>	<i>Türk Halk Müziği</i>	<i>Klasik Batı Müziği</i>	<i>Pop</i>	<i>Diğerleri</i>	<i>Kulağım a Hoş Gelen Her Şeyi</i>	<i>Toplam</i>
<i>15 - 24</i>	<i>Sayı</i>		4	10	3	14	3	2	36
	<i>Yüzde</i>		11.1%	27.8%	8.3%	38.9%	8.3%	5.6%	100.0%
<i>25 - 34</i>	<i>Sayı</i>		21	13	5	8	5	7	59
	<i>Yüzde</i>		35.6%	22.0%	8.5%	13.6%	8.5%	11.9%	100.0%
<i>35 - 44</i>	<i>Sayı</i>		11	8	2	12	0	2	35
	<i>Yüzde</i>		31.4%	22.9%	5.7%	34.3%	.0%	5.7%	100.0%
<i>45 - 54</i>	<i>Sayı</i>		23	17	2	0	0	2	44
	<i>Yüzde</i>		52.3%	38.6%	4.5%	.0%	.0%	4.5%	100.0%
<i>55 - 64</i>	<i>Sayı</i>		13	2	3	0	1	0	19
	<i>Yüzde</i>		68.4%	10.5%	15.8%	.0%	5.3%	.0%	100.0%
<i>65+</i>	<i>Sayı</i>		5	1	0	0	0	1	7
	<i>Yüzde</i>		71.4%	14.3%	.0%	.0%	.0%	14.3%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		77	51	15	34	9	14	200
	<i>Yüzde</i>		38.5%	25.5%	7.5%	17.0%	4.5%	7.0%	100.0%

Görüşülenlerde yaşlara göre sevdikleri müzik türlerini belirlemek için yapılan karşılaştırmada; TSM'nin en fazla 65+ (%71,4), 55-64 yaşlarda (%68,4) sevildiği görülmüştür. 45-54 yaştakilerde (%52,3), 35-44 yaştakilerde (%31,4), 25-34 yaştakilerde (35,6), 15-24 yaştakilerde ise (%11,1) olduğu görülmüştür. Buradan anlaşılacağı üzere yaş sınırı büyükten küçüğe doğru gittikçe TSM'nin sevilme oranı düşmüştür. TSM'nin 15-24 yaşta en az dinlenilme nedeni Pop müziğinin daha yaygın olmasından kaynaklanmaktadır. Pop müziğin sevilme oranı en fazla (%38,9) 15-24 yaşta çıkmıştır. TSM'nin genç nesillere doğru azalmış olması, buna karşın Pop müziğinin de genç yaştakilerde daha fazla sevilmesi günümüzde popüler müziklerin ön planda olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu doğrultuda gençlerin kimlik arayışı esnasında birbirlerinden etkilenmeleri olasıdır. (Tablo: 38)

Tablo 39 : Görüşülenlerin yaş ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo (2-13)

		Çok İyi	İyi	Orta	Az	Çok Az	Toplam
15 - 24	Sayı	2	4	15	11	4	36
	Yüzde	5.6%	11.1%	41.7%	30.6%	11.1%	100.0%
25 - 34	Sayı	1	10	24	11	13	59
	Yüzde	1.7%	16.9%	40.7%	18.6%	22.0%	100.0%
35 - 44	Sayı	0	3	9	11	12	35
	Yüzde	.0%	8.6%	25.7%	31.4%	34.3%	100.0%
45 - 54	Sayı	2	7	21	11	3	44
	Yüzde	4.5%	15.9%	47.7%	25.0%	6.8%	100.0%
55 - 64	Sayı	0	2	11	3	3	19
	Yüzde	.0%	10.5%	57.9%	15.8%	15.8%	100.0%
65+	Sayı	0	1	4	1	1	7
	Yüzde	.0%	14.3%	57.1%	14.3%	14.3%	100.0%
Toplam	Sayı	5	27	84	48	36	200
	Yüzde	2.5%	13.5%	42.0%	24.0%	18.0%	100.0%

Görüşmeye katılanların yaşlarıyla TSM hakkındaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; tüm yaş gruplarında TSM hakkındaki bilgi düzeyi çok iyi olan çok az kişi bulunmaktadır. Bunlarda 15-24 ve 45-54 yaşındaki kişilerdendir. Genel

olarak 35-44 yaş hariç TSM hakkında en fazla orta düzeyde bilgi sahibi oldukları görülmektedir. (Tablo: 39)

Tablo 40 : Görüşülenlerin yaş ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo (2-14)

			<i>Sık</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>15 - 24</i>	<i>Sayı</i>		5	18	13	36
	<i>Yüzde</i>		13.9%	50.0%	36.1%	100.0%
<i>25 - 34</i>	<i>Sayı</i>		19	29	11	59
	<i>Yüzde</i>		32.2%	49.2%	18.6%	100.0%
<i>35 - 44</i>	<i>Sayı</i>		7	19	9	35
	<i>Yüzde</i>		20.0%	54.3%	25.7%	100.0%
<i>45 - 54</i>	<i>Sayı</i>		20	21	3	44
	<i>Yüzde</i>		45.5%	47.7%	6.8%	100.0%
<i>55 - 64</i>	<i>Sayı</i>		11	8	0	19
	<i>Yüzde</i>		57.9%	42.1%	.0%	100.0%
<i>65+</i>	<i>Sayı</i>		4	2	1	7
	<i>Yüzde</i>		57.1%	28.6%	14.3%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		66	97	37	200
	<i>Yüzde</i>		33.0%	48.5%	18.5%	100.0%

Yapılan görüşmede yaşlara göre Türk Sanat Müziğinin ne sıklıkta dinlenildiğini saptamak amacıyla yapılan karşılaştırmada; dinlemem diyenler en fazla 15-24 yaş sınırlarında çıkmıştır. Sık dinleme oranı en az ise yine 15-24 yaş aralığındadır. TSM'nin sık dinlenme oranı en fazla 45-54, 55-64 ve 65+ yaşlarda görülmektedir. Dinlemem diyenlerdeki en az oranlar ise 45-54, 64+ yaş aralığındadır. Genel olarak bakıldığında TSM'nin en fazla nadiren dinlenildiği anlaşılmaktadır. (Tablo: 40)

Tablo 41 : Görüşülenlerin doğum yeri ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo
(3-7)

		Türk Sanat Müziği	Türk Halk Müziği	Klasik Batı Müziği	Pop	Diğerleri	Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Toplam
İl Merkezi	<i>Sayı</i>	47	23	15	26	7	8	126
	<i>Yüzde</i>	37.3%	18.3%	11.9%	20.6%	5.6%	6.3%	100.0%
İlçe Merkezi	<i>Sayı</i>	22	12	0	8	2	4	48
	<i>Yüzde</i>	45.8%	25.0%	.0%	16.7%	4.2%	8.3%	100.0%
Köy	<i>Sayı</i>	8	16	0	0	0	2	26
	<i>Yüzde</i>	30.8%	61.5%	.0%	.0%	.0%	7.7%	100.0%
Toplam	<i>Sayı</i>	77	51	15	34	9	14	200
	<i>Yüzde</i>	38.5%	25.5%	7.5%	17.0%	4.5%	7.0%	100.0%

Yapılan çalışmada doğum yerleriyle müzik beğenilerinin durumunu anlamak amacıyla yapılan karşılaştırmada; Türk Sanat Müziğinin en fazla il’de, en az ise köyde sevildiği, Türk Halk Müziğinin en fazla (%61,5) köyde, en az ise il’de sevildiği ortaya çıkmıştır. Klasik Batı Müziğinin ise sadece il’de sevildiği görülmektedir. Köylerdeki ozan ve aşık geleneği o yöre insanının müzik kültürünü şekillendirmektedir. Dolayısıyla köylerde il’e göre Türk Sanat Müziğinin sevilme oranındaki azlık olağandır. Bu da yerleşim yerlerinin kültürleri ile ilişkilidir.

(Tablo: 41)

Tablo 42 : Görüşülenlerin doğum yeri ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo (3-13)

		Çok İyi	İyi	Orta	Az	Çok Az	Toplam
İl Merkezi	<i>Sayı</i>	5	19	52	27	23	126
	<i>Yüzde</i>	4.0%	15.1%	41.3%	21.4%	18.3%	100.0%
İlçe Merkezi	<i>Sayı</i>	0	4	20	16	8	48
	<i>Yüzde</i>	.0%	8.3%	41.7%	33.3%	16.7%	100.0%
Köy	<i>Sayı</i>	0	4	12	5	5	26
	<i>Yüzde</i>	.0%	15.4%	46.2%	19.2%	19.2%	100.0%
Toplam	<i>Sayı</i>	5	27	84	48	36	200
	<i>Yüzde</i>	2.5%	13.5%	42.0%	24.0%	18.0%	100.0%

Görüşülenlerin doğum yerleri göz önüne alındığında TSM hakkındaki bilgi düzeylerine bakıldığında; çok iyi düzeyde il merkezinde (%4,0) olduğu görülmektedir. Üç yerde de TSM hakkında bilgi düzeyi en fazla orta derecededir. (Tablo: 42)

Tablo 43 : Görüşülenlerin doğum yeri ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo (3-14)

			<i>Sık</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>İl Merkezi</i>	<i>Sayı</i>		46	56	24	126
	<i>Yüzde</i>		36.5%	44.4%	19.0%	100.0%
<i>İlçe Merkezi</i>	<i>Sayı</i>		13	24	11	48
	<i>Yüzde</i>		27.1%	50.0%	22.9%	100.0%
<i>Köy</i>	<i>Sayı</i>		7	17	2	26
	<i>Yüzde</i>		26.9%	65.4%	7.7%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		66	97	37	200
	<i>Yüzde</i>		33.0%	48.5%	18.5%	100.0%

Görüşmeye katılanların TSM'nin en fazla (%36,5) sık olarak il merkezinde sevildiği görülmektedir. Dinlenme oranının en az (%26,9) olduğu yer ise köyde doğmuş olanlardır. Genel olarak üç yerleşim yerinde de TSM'nin nadiren dinlenildiği ortaya çıkmaktadır. (Tablo: 43)

Tablo 44 : Görüşülenlerin öğrenim durumu ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo (4-7)

		Türk Sanat Müziği	Türk Halk Müziği	Klasik Batı Müziği	Pop	Diğerleri	Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Toplam
Okuryazar	Sayı	0	0	0	0	1	0	1
	Yüzde	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	.0%	100.0%
İlkokul mezunu	Sayı	7	5	0	0	0	0	12
	Yüzde	58.3%	41.7%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Ortaokul mezunu	Sayı	12	5	1	3	0	2	23
	Yüzde	52.2%	21.7%	4.3%	13.0%	.0%	8.7%	100.0%
Lise mezunu	Sayı	24	15	4	13	3	0	59
	Yüzde	40.7%	25.4%	6.8%	22.0%	5.1%	.0%	100.0%
Üniversite	Sayı	27	22	7	17	4	7	84
	Yüzde	32.1%	26.2%	8.3%	20.2%	4.8%	8.3%	100.0%
Lisansüstü	Sayı	7	4	3	1	1	5	21
	Yüzde	33.3%	19.0%	14.3%	4.8%	4.8%	23.8%	100.0%
Toplam	Sayı	77	51	15	34	9	14	200
	Yüzde	38.5%	25.5%	7.5%	17.0%	4.5%	7.0%	100.0%

Görüşülenlerin öğrenim durumlarıyla en çok sevdikleri müzik türleri karşılaştırıldığında; Türk Sanat Müziğinin en fazla (%58,3) ilkokul mezunları tarafından sevildiği, (%52,2) ortaokul mezunları tarafından sevildiği, daha sonra (%40,7) lise mezunları, (%33,3) lisansüstü, (%32,1) üniversite mezunları tarafından sevildiği ortaya çıkmaktadır. Türk Halk Müziği en fazla (%41,7) ilkokul mezunları tarafından sevilirken; Klasik Batı Müziği en fazla lisansüstü mezunları tarafından, Pop müzik ise en fazla lise mezunu ve üniversite mezunları tarafından sevilmektedir. Eğitim ve öğretim, insan hayatına dair seçimlerin artmasına olanak sağladığı gibi müzik zevkinin çeşitlenmesine de sebep olmaktadır. Bu nedenle Türk Sanat Müziğinin üniversite ve lisansüstü mezunlar da az tercih edildiği söylenebilir. (Tablo: 44)

Tablo 45 : Görüşülenlerin öğrenim durumu ve Türk Sanat Müziği hakkında bilgi düzeylerini gösteren tablo (4-13)

		Çok İyi	İyi	Orta	Az	Çok Az	Toplam
<i>Okuryazar</i>	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	1	1
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
<i>İlkokul mezunu</i>	<i>Sayı</i>	0	0	4	5	3	12
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	33.3%	41.7%	25.0%	100.0%
<i>Ortaokul mezunu</i>	<i>Sayı</i>	0	1	7	9	6	23
	<i>Yüzde</i>	.0%	4.3%	30.4%	39.1%	26.1%	100.0%
<i>Lise mezunu</i>	<i>Sayı</i>	1	9	32	9	8	59
	<i>Yüzde</i>	1.7%	15.3%	54.2%	15.3%	13.6%	100.0%
<i>Üniversite</i>	<i>Sayı</i>	3	11	33	23	14	84
	<i>Yüzde</i>	3.6%	13.1%	39.3%	27.4%	16.7%	100.0%
<i>Lisansüstü</i>	<i>Sayı</i>	1	6	8	2	4	21
	<i>Yüzde</i>	4.8%	28.6%	38.1%	9.5%	19.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	5	27	84	48	36	200
	<i>Yüzde</i>	2.5%	13.5%	42.0%	24.0%	18.0%	100.0%

Görüşmeye katılanların öğrenim durumlarıyla TSM hakkındaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; TSM hakkındaki bilgi seviyesi çok iyi olan kişi sayısı (5) çok azdır. İyi düzeyde bilenler ise en fazla lisansüstü mezunlarında bulunmaktadır. Orta seviyede ise en fazla lise mezunlarında (%54,2)'dir. Az seviyede bilenler en fazla üniversite mezunlarıdır. Çok az ise en fazla (%100) okuryazarlarda görülmektedir. TSM'nin hakkında bilgi düzeyinin en fazla toplam (%42,0) orta seviyede bilindiği görülmektedir. (Tablo: 45)

Tablo 46 : Görüşülenlerin mesleği ve en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo
(5-7)

		Türk Sanat Müziği	Türk Halk Müziği	Klasik Batı Müziği	Pop	Diğerleri	Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Toplam
Memur	Sayı	22	25	7	11	4	6	75
	Yüzde	29.3%	33.3%	9.3%	14.7%	5.3%	8.0%	100.0%
İşçi	Sayı	8	5	1	6	5	2	27
	Yüzde	29.6%	18.5%	3.7%	22.2%	18.5%	7.4%	100.0%
Emekli	Sayı	21	6	3	0	0	1	31
	Yüzde	67.7%	19.4%	9.7%	.0%	.0%	3.2%	100.0%
Ev Hanımı	Sayı	11	7	0	0	0	1	19
	Yüzde	57.9%	36.8%	.0%	.0%	.0%	5.3%	100.0%
Esnaf	Sayı	6	0	0	5	0	2	13
	Yüzde	46.2%	.0%	.0%	38.5%	.0%	15.4%	100.0%
Serbest Meslek	Sayı	6	5	0	4	0	2	17
	Yüzde	35.3%	29.4%	.0%	23.5%	.0%	11.8%	100.0%
Öğrenci	Sayı	1	1	2	1	0	0	5
	Yüzde	20.0%	20.0%	40.0%	20.0%	.0%	.0%	100.0%
Toplam	Sayı	75	49	13	27	9	14	187
	Yüzde	40.1%	26.2%	7.0%	14.4%	4.8%	7.5%	100.0%

Görüşülenlerin mesleğiyle en çok sevdiği müzik türleri karşılaştırıldığında; TSM'nin en fazla (%67,7) emekliler tarafından, ikinci olarak (%57,9) ev hanımları tarafından, üçüncü olarak ise (%46,2) esnaflar tarafından dinlendiği, en az ise genç nüfus içerisinde giren öğrenciler tarafından (%20,0) sevildiği görülmektedir. Bu müzik türleri arasında öğrencilerin dinlediği Klasik Batı Müziği haricindeki tüm gruplarda en fazla toplam (%40,1) sevilen müzik türünün Türk Sanat Müziği olduğu görülmektedir. (Tablo: 46)

Tablo 47 : Görüşülenlerin mesleği ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo (5-13)

		Çok İyi	İyi	Orta	Az	Çok Az	Toplam
<i>Memur</i>	<i>Sayı</i>	2	14	35	17	7	75
	<i>Yüzde</i>	2.7%	18.7%	46.7%	22.7%	9.3%	100.0%
<i>İşçi</i>	<i>Sayı</i>	0	5	8	8	6	27
	<i>Yüzde</i>	.0%	18.5%	29.6%	29.6%	22.2%	100.0%
<i>Emekli</i>	<i>Sayı</i>	1	4	18	4	4	31
	<i>Yüzde</i>	3.2%	12.9%	58.1%	12.9%	12.9%	100.0%
<i>Ev Hanımı</i>	<i>Sayı</i>	0	1	8	6	4	19
	<i>Yüzde</i>	.0%	5.3%	42.1%	31.6%	21.1%	100.0%
<i>Esnaf</i>	<i>Sayı</i>	0	0	2	7	4	13
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	15.4%	53.8%	30.8%	100.0%
<i>Serbest Meslek</i>	<i>Sayı</i>	2	3	4	3	5	17
	<i>Yüzde</i>	11.8%	17.6%	23.5%	17.6%	29.4%	100.0%
<i>Öğrenci</i>	<i>Sayı</i>	0	0	3	0	2	5
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	60.0%	.0%	40.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	5	27	78	45	32	187
	<i>Yüzde</i>	2.7%	14.4%	41.7%	24.1%	17.1%	100.0%

Görüşmeye katılanların meslekleriyle Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; çok iyi bilgi düzeyinde (%11,8) serbest meslek grubunda olanların, iyi düzeyde (%18,7) memur ve (%18,5) işçilerde, orta seviyede ise (%60,0) öğrencilerde, az bilenlerin en fazla (%53,8) esnaflarda, çok az bilenlerin ise en fazla öğrencilerde olduğu görülmektedir. Meslek gruplarında TSM'nin bilgi düzeyine baktığımızda en fazla orta seviyede (%41,7) bilgi sahibi oldukları görülür. (Tablo: 47)

Tablo 48 : Görüşülenlerin mesleği ve Türk Sanat Müziği'ni ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo (5-14)

			<i>Sık</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>Memur</i>	<i>Sayı</i>		24	37	14	75
	<i>Yüzde</i>		32.0%	49.3%	18.7%	100.0%
<i>İşçi</i>	<i>Sayı</i>		6	18	3	27
	<i>Yüzde</i>		22.2%	66.7%	11.1%	100.0%
<i>Emekli</i>	<i>Sayı</i>		19	10	2	31
	<i>Yüzde</i>		61.3%	32.3%	6.5%	100.0%
<i>Ev Hanımı</i>	<i>Sayı</i>		7	10	2	19
	<i>Yüzde</i>		36.8%	52.6%	10.5%	100.0%
<i>Esnaf</i>	<i>Sayı</i>		3	7	3	13
	<i>Yüzde</i>		23.1%	53.8%	23.1%	100.0%
<i>Serbest Meslek</i>	<i>Sayı</i>		5	9	3	17
	<i>Yüzde</i>		29.4%	52.9%	17.6%	100.0%
<i>Öğrenci</i>	<i>Sayı</i>		0	3	2	5
	<i>Yüzde</i>		.0%	60.0%	40.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		64	94	29	187
	<i>Yüzde</i>		34.2%	50.3%	15.5%	100.0%

Görüşülenlerin meslekleriyle TSM' yi ne sıklıkta dinledikleri karşılaştırıldığında; sık olarak en fazla (%61,3) emekliler tarafından, en az ise (%0,0) öğrenciler tarafından dinlenmektedir. Nadiren dinleme oranının en fazla (%66,7) olduğu grup işçiler, en az ise (%32,3) emeklilerdir. Dinlemeyenlerin oranının en fazla olduğu (%40,0) öğrenciler, en az (%6,5) emekliler tarafından dinlendiği görülmektedir. (Tablo: 48)

Tablo 49 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve en çok sevdikleri müzik türünü gösteren tablo (6-7)

		Türk Sanat Müziği	Türk Halk Müziği	Klasik Batı Müziği	Pop	Diğerleri	Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Toplam
200 - 500	Sayı	5	2	1	3	1	6	18
	Yüzde	27.8%	11.1%	5.6%	16.7%	5.6%	33.3%	100.0%
500 - 800	Sayı	8	4	2	4	2	1	21
	Yüzde	38.1%	19.0%	9.5%	19.0%	9.5%	4.8%	100.0%
800 - 1100	Sayı	19	5	3	4	2	1	34
	Yüzde	55.9%	14.7%	8.8%	11.8%	5.9%	2.9%	100.0%
1100 - 1400	Sayı	16	23	0	4	2	3	48
	Yüzde	33.3%	47.9%	.0%	8.3%	4.2%	6.3%	100.0%
1400 - 1700	Sayı	1	5	2	7	1	0	16
	Yüzde	6.3%	31.3%	12.5%	43.8%	6.3%	.0%	100.0%
1700 - 2000	Sayı	10	5	0	2	1	2	20
	Yüzde	50.0%	25.0%	.0%	10.0%	5.0%	10.0%	100.0%
2000 - 2300	Sayı	7	3	4	4	0	0	18
	Yüzde	38.9%	16.7%	22.2%	22.2%	.0%	.0%	100.0%
2300+	Sayı	4	0	1	3	0	0	8
	Yüzde	50.0%	.0%	12.5%	37.5%	.0%	.0%	100.0%
Toplam	Sayı	70	47	13	31	9	13	183
	Yüzde	38.3%	25.7%	7.1%	16.9%	4.9%	7.1%	100.0%

Görüşmeye katılanların gelir düzeyleriyle en çok sevdikleri müzik türü karşılaştırıldığında; Türk Sanat Müziğinin en fazla (%55,9) 800-1100 arasında maaş alanlar tarafından, en az ise (%6,3) 1400-1700 alanlar tarafından sevildiği görülmektedir. Pop müziğin en fazla (%43,8) 1400-1700 maaş alanlarda ikinci olarak ise 2300+ alanlarda sevildiği görülmektedir. Diğer müzik türlerine oranla genel toplama baktığımızda; en fazla (%38,3) Türk Sanat Müziğinin sevildiği görülmektedir. (Tablo: 49)

Tablo 50 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeylerini gösteren tablo (6-13)

		Çok İyi	İyi	Orta	Az	Çok Az	Toplam
200 - 500	Sayı	0	6	3	5	4	18
	Yüzde	.0%	33.3%	16.7%	27.8%	22.2%	100.0%
500 - 800	Sayı	0	0	15	6	0	21
	Yüzde	.0%	.0%	71.4%	28.6%	.0%	100.0%
800 - 1100	Sayı	3	3	17	4	7	34
	Yüzde	8.8%	8.8%	50.0%	11.8%	20.6%	100.0%
1100 - 1400	Sayı	1	5	20	15	7	48
	Yüzde	2.1%	10.4%	41.7%	31.3%	14.6%	100.0%
1400 - 1700	Sayı	0	3	5	6	2	16
	Yüzde	.0%	18.8%	31.3%	37.5%	12.5%	100.0%
1700 - 2000	Sayı	0	5	9	2	4	20
	Yüzde	.0%	25.0%	45.0%	10.0%	20.0%	100.0%
2000 - 2300	Sayı	1	2	2	4	9	18
	Yüzde	5.6%	11.1%	11.1%	22.2%	50.0%	100.0%
2300+	Sayı	0	0	4	2	2	8
	Yüzde	.0%	.0%	50.0%	25.0%	25.0%	100.0%
Toplam	Sayı	5	24	75	44	35	183
	Yüzde	2.7%	13.1%	41.0%	24.0%	19.1%	100.0%

Görüşülenlerin gelir düzeyleriyle Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında; çok iyi düzeyde bilenler en fazla (%8,8) 800-1100 maaş aralığında olanlar, iyi düzeyde bilenler en fazla (%33,3) 200-500 maaş grubunda olanlar, orta seviyede en fazla (%71,4) 500-800 maaş grubunda olanlar, az seviyede en fazla (%37,5) 1400-1700 maaş aralığında olanlar, çok az bilgi düzeyinde olanlar ise en fazla (%50,0) 2000-2300 maaş grubunda olanlar tarafından bilinmektedir. (Tablo: 50)

Tablo 51 : Görüşülenlerin aylık gelir durumları ve Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediklerini gösteren tablo (6-14)

		<i>Sık</i>	<i>Nadiren</i>	<i>Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>200 - 500</i>	<i>Sayı</i>	4	12	2	18
	<i>Yüzde</i>	22.2%	66.7%	11.1%	100.0%
<i>500 - 800</i>	<i>Sayı</i>	5	14	2	21
	<i>Yüzde</i>	23.8%	66.7%	9.5%	100.0%
<i>800 - 1100</i>	<i>Sayı</i>	17	14	3	34
	<i>Yüzde</i>	50.0%	41.2%	8.8%	100.0%
<i>1100 - 1400</i>	<i>Sayı</i>	15	20	13	48
	<i>Yüzde</i>	31.3%	41.7%	27.1%	100.0%
<i>1400 - 1700</i>	<i>Sayı</i>	4	9	3	16
	<i>Yüzde</i>	25.0%	56.3%	18.8%	100.0%
<i>1700 - 2000</i>	<i>Sayı</i>	8	8	4	20
	<i>Yüzde</i>	40.0%	40.0%	20.0%	100.0%
<i>2000 - 2300</i>	<i>Sayı</i>	2	11	5	18
	<i>Yüzde</i>	11.1%	61.1%	27.8%	100.0%
<i>2300+</i>	<i>Sayı</i>	4	4	0	8
	<i>Yüzde</i>	50.0%	50.0%	.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	59	92	32	183
	<i>Yüzde</i>	32.2%	50.3%	17.5%	100.0%

Görüşmeye katılanların gelir durumlarıyla Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinledikleri karşılaştırıldığında; sık dinleyenlerin en fazla (%50,0) 2300+ maaş grubunda olanların, en az ise (%11,1) 2000-2300, nadiren dinleyenlerin en fazla (%66,7) 200-500 ve 500-800 maaş grubunda olanların, en az ise (%40,0) 1700-2000 maaş grubunda, dinlemeyenlerin ise en fazla (%27,8) 2000-2300 maaş grubunda, en az ise (%0,0) 2300+ maaş grubunda olanlarda görülmektedir. (Tablo: 51)

Tablo 52 : Görüşülenlerin en çok sevdikleri müzik türünü ve ailesinin en çok sevdiği müzik türünü gösteren tablo (7-8)

		Türk Sanat Müziği	Türk Halk Müziği	Klasik Batı Müziği	Pop	Diğerleri	Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Toplam
Türk Sanat Müziği	Sayı	41	32	1	0	0	0	74
	Yüzde	55.4%	43.2%	1.4%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Türk Halk Müziği	Sayı	3	45	0	2	1	0	51
	Yüzde	5.9%	88.2%	.0%	3.9%	2.0%	.0%	100.0%
Klasik Batı Müziği	Sayı	8	3	4	0	0	0	15
	Yüzde	53.3%	20.0%	26.7%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Pop	Sayı	14	17	0	3	0	0	34
	Yüzde	41.2%	50.0%	.0%	8.8%	.0%	.0%	100.0%
Diğerleri	Sayı	1	8	0	0	0	0	9
	Yüzde	11.1%	88.9%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Kulağıma Hoş Gelen Her Şeyi	Sayı	3	8	0	0	0	3	14
	Yüzde	21.4%	57.1%	.0%	.0%	.0%	21.4%	100.0%
Toplam	Sayı	70	113	5	5	1	3	197
	Yüzde	35.5%	57.4%	2.5%	2.5%	.5%	1.5%	100.0%

Görüşülenlerin ne tür müzikleri dinledikleriyle ailelerinin ne tür müzikleri dinledikleri karşılaştırıldığında; kendisi Türk Sanat Müziği dinlediğini söyleyenlerin ailelerinin (%55,4)'ü Türk Sanat Müziği dinlediğini söylemiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi kendisi Türk Sanat Müziği dinleyenlerin yarısından fazlasının ailesi de Türk Sanat Müziği dinlediğini söylemiştir. Kendisi Türk Halk Müziği dinliyorum diyenlerin (%88,2)'sinin ailesi de Türk Halk Müziği dinlediğini belirtmiştir. Buradaki orandan da anlaşılacağı gibi kendisi Türk Sanat Müziği dinleyenlerin büyük bir oranının ailesinin de Türk Sanat Müziği dinlediği görülmektedir.

(Tablo: 52)

Tablo 53 : Görüşülenlerin müzik üzerine eğitim almaları ve ailelerinin müzik eğitimi almış olanları gösteren tablo (9-10)

			<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Toplam</i>
<i>Cemiyet - Dernek</i>	<i>Sayı</i>		2	17	19
	<i>Yüzde</i>		10.5%	89.5%	100.0%
<i>Özel Ders</i>	<i>Sayı</i>		0	9	9
	<i>Yüzde</i>		.0%	100.0%	100.0%
<i>Kurs</i>	<i>Sayı</i>		0	11	11
	<i>Yüzde</i>		.0%	100.0%	100.0%
<i>Güzel Sanatlar Lisesi</i>	<i>Sayı</i>		0	1	1
	<i>Yüzde</i>		.0%	100.0%	100.0%
<i>Üniversite</i>	<i>Sayı</i>		2	11	13
	<i>Yüzde</i>		15.4%	84.6%	100.0%
<i>Hayır</i>	<i>Sayı</i>		7	140	147
	<i>Yüzde</i>		4.8%	95.2%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		11	189	200
	<i>Yüzde</i>		5.5%	94.5%	100.0%

Görüşülenlerin müzik üzerine eğitim alıp almadıkları ve ailesinde de eğitimi almış olanların bulunup bulunmadığı karşılaştırmasında; cemiyet-dernekte müzik eğitimi almış olanların ailesi (%89,5) müzik eğitimi almamıştır. Özel ders, kurs, güzel sanatlar eğitimi alan ve ailesi de müzik eğitimi alan hiç kimse bulunmamaktadır. Üniversitede müzik eğitimi alanların (%84,6) aileleri de müzik eğitimi almamıştır. Buradan anlaşılacağı gibi ailelerde müzik eğitimi alan çok az kişi bulunmaktadır. (Tablo: 53)

Tablo 54 : Görüşülenlerin çaldıkları ve ailelerinin çaldıkları bir enstrüman olup olmadığını gösteren tablo (11-12)

		Org	Bağlama	Ney	Piyano	Kanun	Kaval	Akordeon	Ud	Gitar	Buzuki	Mandolin	Yan Flüt	Enstrüman Çalmıyor	Toplam
Bağlama	<i>Sayı</i>	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	5	9
	<i>Yüzde</i>	.0%	11.1%	11.1%	.0%	.0%	11.1%	.0%	.0%	.0%	.0%	11.1%	.0%	55.6%	100.0%
Piyano	<i>Sayı</i>	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	6
	<i>Yüzde</i>	33.3%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	16.7%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	50.0%	100.0%
Gitar	<i>Sayı</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	10
	<i>Yüzde</i>	.0%	10.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	90.0%	100.0%
Ud	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Flüt	<i>Sayı</i>	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	40.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	60.0%	100.0%
Ney	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Kanun	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	3
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	66.7%	.0%	.0%	33.3%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Bateri	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Keman	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Org	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Tanbur	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Mandolin	<i>Sayı</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	<i>Yüzde</i>	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%	100.0%
Enstrüman Çalmıyorum	<i>Sayı</i>	0	5	0	3	1	0	0	0	1	1	0	1	135	147
	<i>Yüzde</i>	.0%	3.4%	.0%	2.0%	.7%	.0%	.0%	.0%	.7%	.7%	.0%	.7%	91.8%	100.0%
Toplam	<i>Sayı</i>	2	7	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1	173	200
	<i>Yüzde</i>	1.0%	3.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	.5%	.5%	.5%	.5%	.5%	.5%	86.5%	100.0%

Görüşmeye katılanlardan bağlama çalanların yarısından fazlasının (%55,6) ailesi hiçbir enstrüman çalmamaktadır. Piyano çalanların (%50,0), gitar çalanların (%90,0), ud çalanların (%100), flüt çalanların (%60), ney çalanların (%100), keman çalanların (%100), org çalanların (%100) tanbur çalanların (%100), mandolin çalanların (%100) aileleri enstrüman çalmamaktadır. Enstrüman çalmayanların aileleri (%91,8) herhangi bir enstrüman çalmamaktadır. Sadece bağlama çalanların aileleri (%11,1) bağlama, kaval, ney, mandolin çalmakta, piyano çalanların aileleri (%33,0) org ve (%16,7) akordeon çalmakta, gitar çalanların aileleri (%10,0) bağlama çalmakta, flüt çalanların (%40,0) ney, kanun çalanların aileleri (%66,7) kanun ve (%33,3) ud çalmakta, bateri çalanların aileleri (%100) kaval çalmaktadır. (Tablo: 54)

Tablo 55 : Görüşülenlerin yaşı ve Türk Sanat Müziği arşivlerini gösteren tablo (2-17)

			<i>Evet var</i>	<i>Hayır yok</i>	<i>Toplam</i>
<i>15 - 24</i>	<i>Sayı</i>		4	32	36
	<i>Yüzde</i>		11.1%	88.9%	100.0%
<i>25 - 34</i>	<i>Sayı</i>		13	46	59
	<i>Yüzde</i>		22.0%	78.0%	100.0%
<i>35 - 44</i>	<i>Sayı</i>		7	28	35
	<i>Yüzde</i>		20.0%	80.0%	100.0%
<i>45 - 54</i>	<i>Sayı</i>		7	37	44
	<i>Yüzde</i>		15.9%	84.1%	100.0%
<i>55 - 64</i>	<i>Sayı</i>		4	15	19
	<i>Yüzde</i>		21.1%	78.9%	100.0%
<i>65+</i>	<i>Sayı</i>		3	4	7
	<i>Yüzde</i>		42.9%	57.1%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		38	162	200
	<i>Yüzde</i>		19.0%	81.0%	100.0%

Görüşülenlerin yaşlarıyla Türk Sanat Müziği arşivlerinin olup olmadığı karşılaştırıldığında; sırasıyla en fazla (%42,9) arşivi olan yaş grubu 65+, (%21,1) 55-64, (%22,0) 25-34, (%20,0) 35-44, (%15,9) 45-54, (%11,1) 15-24 yaş gruplarında görülmektedir. TSM arşivi en az (%88,9) olan yaş grubu 15-24 tür. Buradan hareketle Türk Sanat Müziğine en az ilgi gösteren grup (15-24) genç nesildir. Bu durumun gençlerin popüler kültürün etkisinde kalıp, geleneksel müziklerden çok popüler müziklere ilgi duymalarından kaynaklandığı söylenebilir. (Tablo: 55)

Tablo 56 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziği arşivlerini gösteren tablo (1-17)

			<i>Evet var</i>	<i>Hayır yok</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>		<i>17</i>	<i>65</i>	<i>82</i>
	<i>Yüzde</i>		<i>20.7%</i>	<i>79.3%</i>	<i>100.0%</i>
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>		<i>21</i>	<i>97</i>	<i>118</i>
	<i>Yüzde</i>		<i>17.8%</i>	<i>82.2%</i>	<i>100.0%</i>
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		<i>38</i>	<i>162</i>	<i>200</i>
	<i>Yüzde</i>		<i>19.0%</i>	<i>81.0%</i>	<i>100.0%</i>

Görüşülen kadın ve erkek katılımcılara Türk Sanat Müziği arşiviniz var mı diye sordüğümüzda; kadınların (%20,7) Türk Sanat Müziği arşivi varken, erkeklerin (%17,8) TSM arşivi vardır. Buna göre kadınların Türk Sanat Müziği arşivlerine verdiği önem daha fazladır. (Tablo: 56)

Tablo 57 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziğini ne sıklıkta dinlediğini, Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo

(14-15)

			<i>Klasik Olanları</i>	<i>Popüler Olanları</i>	<i>TSM Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>Sık</i>	<i>Sayı</i>		44	22	0	66
	<i>Yüzde</i>		66.7%	33.3%	.0%	100.0%
<i>Nadiren</i>	<i>Sayı</i>		50	47	0	97
	<i>Yüzde</i>		51.5%	48.5%	.0%	100.0%
<i>Dinlemem</i>	<i>Sayı</i>		0	0	37	37
	<i>Yüzde</i>		.0%	.0%	100.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		94	69	37	200
	<i>Yüzde</i>		47.0%	34.5%	18.5%	100.0%

Görüşülenlere ne sıklıkla TSM'yi dinledikleri ve TSM'nin eski eserlerini mi yeni eserlerini mi dinledikleri karşılaştırıldığında; sık dinleyenlerin (%66,7)'si klasik olanları tercih ederken; (%33,3)'ü popüler olanları tercih ettiğini söylemiştir. Nadiren dinlerim diyenler de (%51,5) klasik olanları, (%48,5) popüler olanları tercih etmektedir. Buna göre: sık dinleme oranından nadir dinleme oranına gidildikçe popüler olan TSM eserlerinin dinlenme oranları artmaktadır. Nadiren TSM dinleyen katılımcılar klasik olan eserleri dinledikleri kadar popüler olanları da dinlediği görülmektedir. (Tablo: 57)

Tablo 58 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo (1-15)

			<i>Klasik Olanları</i>	<i>Popüler Olanları</i>	<i>TSM Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>		44	25	13	82
	<i>Yüzde</i>		53.7%	30.5%	15.9%	100.0%
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>		50	44	24	118
	<i>Yüzde</i>		42.4%	37.3%	20.3%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		94	69	37	200
	<i>Yüzde</i>		47.0%	34.5%	18.5%	100.0%

Görüşülen kadın ve erkeklere klasik olan Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa popüler olan eserleri mi dinlediklerini sorduğumuzda; kadınlar klasik olan eserleri (%53,7) dinlerken, popüler olanları (%30,5) dinlemektedir. Erkekler klasik eserleri (%42,4) dinlerken popüler olanları (37,3) dinlemektedir. Buna göre, erkeklerin kadınlara göre daha fazla popüler olan TSM eserlerini tercih ettikleri söylenebilir. (Tablo: 58)

Tablo 59 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo eserleri mi sevdiklerini gösteren tablo (1-16)

			<i>Koro</i>	<i>Solo</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>		15	54	69
	<i>Yüzde</i>		21.7%	78.3%	100.0%
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>		15	79	94
	<i>Yüzde</i>		16.0%	84.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		30	133	163
	<i>Yüzde</i>		18.4%	81.6%	100.0%

Görüşmeye katılan kadın ve erkeklere Türk Sanat Müziğinde koro mu yoksa solo icralarını seversiniz diye sorduğumuzda; kadınların (%78,3)'ü, erkekelerin ise (%84,0)'ı solo eserlerin sevdiğini belirtmiştir. Koro seven kadınların oranı (%21,7) iken, erkeklerin (%16,0) oranındadır. Buradan anlaşılıyor ki gerek kadın gerekse erkekler TSM' de solo icraları tercih edip sevmektedir. (Tablo: 59)

Tablo 60 : Görüşülenlerin yaşı ve Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini gösteren tablo (2-15)

			<i>Klasik Olanları</i>	<i>Popüler Olanları</i>	<i>TSM Dinlemem</i>	<i>Toplam</i>
<i>15 - 24</i>	<i>Sayı</i>	<i>10</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>36</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>27.8%</i>	<i>36.1%</i>	<i>36.1%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>25 - 34</i>	<i>Sayı</i>	<i>32</i>	<i>16</i>	<i>11</i>	<i>59</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>54.2%</i>	<i>27.1%</i>	<i>18.6%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>35 - 44</i>	<i>Sayı</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>9</i>	<i>35</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>37.1%</i>	<i>37.1%</i>	<i>25.7%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>45 - 54</i>	<i>Sayı</i>	<i>28</i>	<i>13</i>	<i>3</i>	<i>44</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>63.6%</i>	<i>29.5%</i>	<i>6.8%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>55 - 64</i>	<i>Sayı</i>	<i>6</i>	<i>13</i>	<i>0</i>	<i>19</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>31.6%</i>	<i>68.4%</i>	<i>.0%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>65+</i>	<i>Sayı</i>	<i>5</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>7</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>71.4%</i>	<i>14.3%</i>	<i>14.3%</i>	<i>100.0%</i>	
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	<i>94</i>	<i>69</i>	<i>37</i>	<i>200</i>	
	<i>Yüzde</i>	<i>47.0%</i>	<i>34.5%</i>	<i>18.5%</i>	<i>100.0%</i>	

Görüşülenlerin yaşlarıyla Türk Sanat Müziğinde klasik eserleri mi yoksa popüler eserleri mi sevdiğini karşılaştırıldığında; klasik eserleri en fazla (%71,4) dinleyen yaş grubu 65+ dır. Daha sonra (%63,6) 45-54, üçüncü olarak ise (%54,2) 25-34 yaş gruplarındadır. 15-24 yaş, en az (%27,8) klasik eserleri dinleyen yaş grubudur. Burada gençlerin hızlı ritimlerden oluşan ve bu günün kültürünü yansıtan, günümüze daha yakın zamanlarda yapılmış popüler Türk Sanat Müziği eserlerini, klasik eserlere göre daha fazla dinliyor olduğu görülmektedir. (Tablo: 60)

Tablo 61 : Görüşülenlerin yaşı ve koro mu yoksa solo icralarını sevdiğini gösteren tablo (2-16)

			<i>Koro</i>	<i>Solo</i>	<i>Toplam</i>
<i>15 - 24</i>	<i>Sayı</i>		3	20	23
	<i>Yüzde</i>		13.0%	87.0%	100.0%
<i>25 - 34</i>	<i>Sayı</i>		3	45	48
	<i>Yüzde</i>		6.3%	93.8%	100.0%
<i>35 - 44</i>	<i>Sayı</i>		5	21	26
	<i>Yüzde</i>		19.2%	80.8%	100.0%
<i>45 - 54</i>	<i>Sayı</i>		13	28	41
	<i>Yüzde</i>		31.7%	68.3%	100.0%
<i>55 - 64</i>	<i>Sayı</i>		5	14	19
	<i>Yüzde</i>		26.3%	73.7%	100.0%
<i>65+</i>	<i>Sayı</i>		1	5	6
	<i>Yüzde</i>		16.7%	83.3%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>		30	133	163
	<i>Yüzde</i>		18.4%	81.6%	100.0%

Görüşülenlerin yaşları ile Türk Sanat Müziğinde koro icralarını mı yoksa solo icralarını mı sevdiğini karşılaştırıldığında bütün yaş aralıklarında solo icraların daha fazla sevildiği görülmektedir. Buna göre 15- 24 yaş aralığında solo dinleyenler (%87,0) 25-34 yaş aralığında solo dinleyenler (%93,8) 35-44 yaş aralığında (%80,0), 45-54 yaş aralığında (%68,3), 55-64 yaş aralığında (%73,7), 65+ yaş aralığında (%83,3) solo eserlerin sevildiği görülmektedir. (Tablo: 61)

Tablo 62 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve Türk Sanat Müziğinde tercih ettikleri icracıları gösteren tablo (1-20)

		Ahmet Özhan	Emel Sayın	Müzeyyen Senar	Muazzez Ersoy	Muazzez Abacı	Zeki Müren	Gönül Yazıcı	TRT Sanatçıları	Kâni Karaca	Zekai Tunca	Yıldırım Bekçi	Melihat Gülses	Bülent Ersoy	Hamiyet Yüceses	Nesrin Körtükçü	Bekir Sıtkı Sezgin	Cinuçen Tanrıkorur	Sağdıç Ayla	Hüner Coşkun	Yıldırım Gürses	Toplam
Kadın	Sayı	5	9	1	2	4	9	0	0	0	4	2	2	0	0	1	3	1	0	1	0	44
	Yüzde	11.4%	20.5%	2.3%	4.5%	9.1%	20.5%	.0%	.0%	.0%	9.1%	4.5%	4.5%	.0%	.0%	2.3%	6.8%	2.3%	.0%	2.3%	.0%	100.0%
Erkek	Sayı	1	7	8	9	4	21	3	3	2	1	1	0	1	1	0	0	0	2	0	1	65
	Yüzde	1.5%	10.8%	12.3%	13.8%	6.2%	32.3%	4.6%	4.6%	3.1%	1.5%	1.5%	.0%	1.5%	1.5%	.0%	.0%	.0%	3.1%	.0%	1.5%	100.0%
Toplam	Sayı	6	16	9	11	8	30	3	3	2	5	3	2	1	1	1	3	1	2	1	1	109
	Yüzde	5.5%	14.7%	8.3%	10.1%	7.3%	27.5%	2.8%	2.8%	1.8%	4.6%	2.8%	1.8%	.9%	.9%	.9%	2.8%	.9%	1.8%	.9%	.9%	100.0%

Görüşmeye katılan kadın ve erkeklerin tercih ettikleri icracılar karşılaştırıldığında; kadınlar Emel Sayın (%20,5), Zeki Müren (%20,5), Ahmet Özhan (%11,4) dinlemektedir. Erkekler Zeki Müren (%32,3), ikinci tercih ettikleri icracı Muazzez Ersoy (%13,8), üçüncü olarak ise Müzeyyen Senar (%12,3) tercih etmektedirler. (Tablo: 62)

Tablo 63 : Görüşülenlerin Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini mi yoksa Popüler olanları mı tercih ettiklerini ve bu eserleri nereden dinlediklerini gösteren tablo (15-22)

		Radyoda	Televizyonda	İnternette	Konserde	Diğer	Hiçbiri	Toplam
Klasik Olanları	Sayı	33	32	9	12	8	0	94
	Yüzde	35.1%	34.0%	9.6%	12.8%	8.5%	.0%	100.0%
Popüler Olanları	Sayı	32	24	6	7	0	0	69
	Yüzde	46.4%	34.8%	8.7%	10.1%	.0%	.0%	100.0%
TSM Dinlemem	Sayı	9	12	3	0	0	13	37
	Yüzde	24.3%	32.4%	8.1%	.0%	.0%	35.1%	100.0%
Toplam	Sayı	74	68	18	19	8	13	200
	Yüzde	37.0%	34.0%	9.0%	9.5%	4.0%	6.5%	100.0%

Görüşülenlerin (%35,1) klasik olan Türk Sanat Müziği eserlerini (%35,1) radyoda, (%34,0) televizyonda, (%12,8) konserde, (%9,6) internetten, (%8,5) diğer yerlerden dinlemektedir. Popüler olan eserlerin en fazla dinlendiği kitle iletişim araçlarından radyoda (%46,4), televizyonda (%34,8), konserde (10,1), internetten (%8,7) dinlemektedirler. Genel duruma bakıldığında klasik olan Türk Sanat Müziği eserlerini de popüler olan eserleri de en fazla radyoda (%37,0) daha sonra televizyonda (%34,0) dinlemektedirler. (Tablo: 63)

Tablo 64 : Görüşülenlerin yaşı ve tercih ettikleri icracıları gösteren tablo (2-20)

		Ahmet Özhan	Emel Sayın	Müzeyyen Senar	Muazzez Ersoy	Muazzez Abacı	Zeki Müren	Gönül Yazar	TRT Sanatçıları	Kâni Karaca	Zekai Tunca	Yıldırım Bekçi	Melihat Gülses	Bülent Ersoy	Humiyet Yüceses	Nesrin Körikçi	Bekir Sıtkı Sezgin	Cinüçen Tanrıkorur	Safiye Ayla	Hüner Coşkuner	Yıldırım Gürses	Toplam	
15 - 24	Sayı	0	1	1	0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
	Yüzde	.0%	10.0%	10.0%	.0%	20.0%	60.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
25 - 34	Sayı	3	5	3	2	1	7	0	0	0	0	2	2	1	0	0	2	1	0	0	0	0	29
	Yüzde	10.3%	17.2%	10.3%	6.9%	3.4%	24.1%	.0%	.0%	.0%	.0%	6.9%	6.9%	3.4%	.0%	.0%	6.9%	3.4%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
35 - 44	Sayı	1	0	0	3	2	9	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	20
	Yüzde	5.0%	.0%	.0%	15.0%	10.0%	45.0%	.0%	.0%	.0%	10.0%	5.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	5.0%	.0%	5.0%	.0%	100.0%
45 - 54	Sayı	2	10	2	1	0	7	0	0	2	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	28
	Yüzde	7.1%	35.7%	7.1%	3.6%	.0%	25.0%	.0%	.0%	7.1%	10.7%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	3.6%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
55 - 64	Sayı	0	0	3	3	2	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	15
	Yüzde	.0%	.0%	20.0%	20.0%	13.3%	.0%	20.0%	20.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	6.7%	.0%	100.0%
65+	Sayı	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	7
	Yüzde	.0%	.0%	.0%	28.6%	14.3%	14.3%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	14.3%	14.3%	.0%	.0%	14.3%	.0%	.0%	.0%	100.0%
Toplam	Sayı	6	16	9	11	8	30	3	3	2	5	3	2	1	1	1	3	1	2	1	1	0	109
	Yüzde	5.5%	14.7%	8.3%	10.1%	7.3%	27.5%	2.8%	2.8%	1.8%	4.6%	2.8%	1.8%	.9%	.9%	.9%	2.8%	.9%	1.8%	.9%	.9%	.9%	100.0%

Görüşmeye katılanların yaş aralıklarıyla tercih ettikleri icracılar karşılaştırıldığında; 15-24 yaş aralıklarının en fazla (%60,0) Zeki Müren'i daha sonra ise (%20,0) Muazzez Abacı'yı tercih ettikleri görülmektedir. 25-34 yaşın en fazla (%24,1) Zeki Müren'i, 35-44 yaş aralıklarının (%15,0) Muazzez Ersoy'u, 45-54 yaş aralıklarının (%35,7) Emel Sayın'ı tercih ettiklerinin, 55-64 yaş aralıklarının (%20,0) Müzeyyen Senar, Muazzez Ersoy, Gönül Yazar ve TRT

sanatçıları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Genel toplama baktığımızda ise en çok tercih edilen icracının Zeki Müren olduğu görülmektedir. Burada Zeki Müren'in müzik anlayışıyla farklı olmasının yanında, değişik giyim tarzı ve tavırlarıyla dikkat çekmesinin önemli rol oynadığı söylenebilir. Giyim kuşam ve aksesuarlar popülerlikte önemli bir yere sahip olduğu için gerek besteci, gerekse icracı olarak Zeki Müren'in tercih edilmiş olduğu düşünülmektedir. (Tablo: 64)

Tablo 65 : Görüşülenlerin cinsiyeti ve tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo (1-19)

		<i>Yusuf Nalkesen</i>	<i>Yıldırım Gürses</i>	<i>Alaaddin Yavaşca</i>	<i>Zeki Müren</i>	<i>Saadettin Kaynak</i>	<i>Avni Anıl</i>	<i>Zekai Tunca</i>	<i>Dede Efendi</i>	<i>Selhattin Pınar</i>	<i>Münir Nurettin Selçuk</i>	<i>Abdülkadir Meragi</i>	<i>Umut Akyürek</i>	<i>Yesari Asım Arsoy</i>	<i>Hacı Arif Bey</i>	<i>Sebahat Özdeniş</i>	<i>Bekir Sıtkı Sezgin</i>	<i>Müzeyyen Senar</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kadın</i>	<i>Sayı</i>	3	5	5	5	7	1	5	6	2	1	1	0	0	2	0	0	0	43
	<i>Yüzde</i>	7.0%	11.6%	11.6%	11.6%	16.3%	2.3%	11.6%	14.0%	4.7%	2.3%	2.3%	.0%	.0%	4.7%	.0%	.0%	.0%	100.0%
<i>Erkek</i>	<i>Sayı</i>	7	5	1	11	0	3	5	3	1	7	0	2	1	1	1	1	1	50
	<i>Yüzde</i>	14.0%	10.0%	2.0%	22.0%	.0%	6.0%	10.0%	6.0%	2.0%	14.0%	.0%	4.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	10	10	6	16	7	4	10	9	3	8	1	2	1	3	1	1	1	93
	<i>Yüzde</i>	10.8%	10.8%	6.5%	17.2%	7.5%	4.3%	10.8%	9.7%	3.2%	8.6%	1.1%	2.2%	1.1%	3.2%	1.1%	1.1%	1.1%	100.0%

Görüşülen kadın ve erkeklerin tercih ettikleri besteciler karşılaştırıldığında; kadınların (%16,3) Saadettin Kaynak'ı, ikinci olarak Dede efendiyi tercih ettikleri görülmekte; erkeklerin ise (%22,0) Zeki Müren'i, (%14,0) Yusuf Nalkesen ve Münir Nurettin Selçuk'u tercih ettikleri görülmektedir. (Tablo: 65)

Tablo 66 : Görüşülenlerin yaşı ve tercih ettikleri bestecileri gösteren tablo (2-19)

																	Toplam		
		Yusuf Nalkesen	Yıldırım Gürses	Altaaddin Yavaşca	Zeki Müren	Saadettin Kaynak	Avni Anıl	Zekai Tunca	Dede E.fendi	Selahaddin Pınar	Minur Nurettin Selçuk	Abdülkadir Meragi	Umut Akyürek	Yesari Asım Arsoy	Hacı Arif Bey	Sebahat Özdeniş		Bekir Sıtkı Sezgin	Müzeyyen Senar
15 - 24	Sayı	0	1	0	4	0	0	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	11
	Yüzde	.0%	9.1%	.0%	36.4%	.0%	.0%	9.1%	.0%	.0%	36.4%	.0%	.0%	.0%	.0%	9.1%	.0%	.0%	100.0%
25 - 34	Sayı	3	2	2	6	1	0	3	2	0	2	0	2	0	1	0	0	0	24
	Yüzde	12.5%	8.3%	8.3%	25.0%	4.2%	.0%	12.5%	8.3%	.0%	8.3%	.0%	8.3%	.0%	4.2%	.0%	.0%	.0%	100.0%
35 - 44	Sayı	0	3	2	1	0	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11
	Yüzde	.0%	27.3%	18.2%	9.1%	.0%	27.3%	9.1%	.0%	9.1%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
45 - 54	Sayı	4	3	2	4	3	1	5	2	2	2	0	0	0	1	0	0	1	30
	Yüzde	13.3%	10.0%	6.7%	13.3%	10.0%	3.3%	16.7%	6.7%	6.7%	6.7%	.0%	.0%	.0%	3.3%	.0%	.0%	3.3%	100.0%
55 - 64	Sayı	3	1	0	1	1	0	0	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	12
	Yüzde	25.0%	8.3%	.0%	8.3%	8.3%	.0%	.0%	41.7%	.0%	.0%	8.3%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	100.0%
65+	Sayı	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	5
	Yüzde	.0%	.0%	.0%	.0%	40.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	20.0%	20.0%	.0%	20.0%	.0%	100.0%
Toplam	Sayı	10	10	6	16	7	4	10	9	3	8	1	2	1	3	1	1	1	93
	Yüzde	10.8%	10.8%	6.5%	17.2%	7.5%	4.3%	10.8%	9.7%	3.2%	8.6%	1.1%	2.2%	1.1%	3.2%	1.1%	1.1%	1.1%	100.0%

Görüşmeye katılanların yaş aralıklarına göre tercih ettikleri bestecilere baktığımızda; 15-24 yaş aralığındakilerin en çok Zeki Müren ve Münir Nurettin Selçuk'u tercih ettikleri, 25-34 yaş aralığındakilerin en fazla (%25,0) Zeki Müren'i, 35-44 yaş aralığındakilerin (%27,3) Yıldırım Gürses ve Avni Anıl'ı tercih ettikleri, 45-54 yaş aralığındakilerin Zeki Müren'i, 55-64 yaş aralığındakilerin en çok (%25,0) Yusuf Nalkesen'i, 65+ Zeki Müren'i tercih ettikleri görülmektedir. (Tablo: 66)

Tablo 67 : Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerine katılma durumu ve memnun kalıp kalmamalarını gösteren tablo (23-24)

				<i>Toplam</i>
		<i>Evet Memnunum</i>	<i>Hayır Memnun Değilim</i>	
<i>Evet</i>	<i>Sayı</i>	35	9	44
	<i>Yüzde</i>	79.5%	20.5%	100.0%
<i>Toplam</i>	<i>Sayı</i>	35	9	44
	<i>Yüzde</i>	79.5%	20.5%	100.0%

Görüşülenlerin Türk Sanat Müziği konserlerine dinleyici olarak katılıp katılmama durumları ile katıldıkları konserlerden memnun kalıp kalmadıkları oranları karşılaştırıldığında; TSM konserlerine katılanların (%79,5)'i memnun olduğunu belirtmiş, buna karşın (%20,5)'i memnun olmadığını belirtmiştir. Buradan hareketle TSM konserine dinleyici olarak katılanların konserlerden memnun kaldıkları görülmektedir. (Tablo: 67)

SONUÇ

“Popüler Kültür Bağlamında Türk Sanat Müziğinin Toplumsal Konumu Ve Yaygınlık Derecesi” adı altında hazırlanan bu çalışmanın ilk bölümünde Türk Sanat Müziğinin Tarihi hakkında genel bilgiler verilmiş, ikinci bölümde kültür ve popüler kültür kavramları açıklanmıştır. Diğer bölümde ise, günümüz Türk popüler kültürü içerisinde Türk Sanat Müziğinin toplum tarafından hangi konumda görüldüğü, toplumun bu müzik hakkında ilgi ve bilgisi, diğer Türkçe müzik türleri arasındaki sevilme ve dinlenilme oranları anketlerle tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anket sonuçları, önce düz tablolar halinde (tablo 1-34 arası) sonra çapraz tablolar halinde (tablo 35-67 arası) değerlendirilmiştir. Ankete katılan 200 katılımcıdan % 18,5’i 15-24 yaş aralığında, % 29,5’i 25-34 yaş aralığında, % 17,5’i 35-44 yaş aralığında, % 22’si 45-54 yaş aralığında, % 9,5 55-64 yaş aralığında ve % 3,5, 65 yaş üzerindedir.

Günümüzde Türk Sanat Müziği dinleyicisinin çok az olduğu düşünülse de çıkan sonuçlarda, diğer Türkçe müzik türlerine göre Türk Sanat Müziğinin günümüzde azımsanamayacak bir dinleyici kitlesinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ankete katılan kişilerin ailelerinin de en sevdiği müzik türleri Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği gibi geleneksel müziklerimizdir. İki yüz kişiden altmış dördünün bu müzik türünü, sevdiği ve kendisini rahatlattığı için dinlediğini ifade etmesine karşın, yüz otuz altı kişinin soruyu cevapsız bırakması, yüz otuz altı kişinin belli bir bilinçle değil, bu topraklarda yıllardır şuur altına işlemiş olan bu müziği tamamen içgüdüsel olarak dinlemesiyle anlatılabilir.

Türk Sanat Müziğinin artık eskisi kadar tercih edilmediğini düşünen kişiler, gençlerin günümüzde popüler müzik dinlediklerini, eskisi kadar kaliteli eser ve

sanatçı olmadığını, radyo ve televizyonda az yer verildiğini, yeterli reklam ve tanıtımın yapılmadığını belirtmektedirler.

Cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınların da erkeklerin de epey bir kısmının Türk Sanat Müziğini sevdiği ortaya çıkmıştır.

Yaş sınırı büyükten küçüğe doğru gittikçe TSM'nin sevilme oranı düşmüştür. TSM'nin 15-24 yaşta en az dinlenme nedeni günümüzde Pop müziğin daha yaygın olmasından kaynaklanmaktadır.

TSM'nin sevilme ve sık dinlenme oranı 45-54, 55-64 ve 65+ yaşlarda görülmektedir. En fazla emekliler ve ev hanımları tarafından dinlendiği ortaya çıkmaktadır.

Türk Sanat Müziğinin en fazla il'de, en az ise köyde sevildiği, Türk Halk Müziğinin en fazla (%61,5) köyde, en az ise il'de sevildiği ortaya çıkmıştır. Bu da yerleşim yerlerinin kültürleri ile doğrudan ilişkilidir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe kişilerin TSM dinleme durumu düşmektedir. Türk Sanat Müziğinin en fazla (%58,3) ilkokul mezunları en az lisansüstü mezunları tarafından sevildiği ortaya çıkmaktadır.

Görüşmeye katılanların (% 42,0)'ının TSM bilgilerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Türkiye'de müzik eğitimi alan insanların büyük bir çoğunluğu örgün eğitimden ziyade yaygın eğitim kurumları olan dernek ve kurslardan yararlanmışlardır.

Enstrüman açısından bakıldığında ülkemizde gitar ve bağlamanın diğer enstrümanlara oranla daha çok tercih edilmesi bu enstrümanların daha popüler olması ve popüler müzikte daha çok kullanılması, bağlamanın ise, halk müziğinin önemli bir enstrümanı olması ve yaygınlığı sebebiyle daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Genel olarak bakıldığında halkımızın büyük bir bölümünün (%86,5) gibi büyük bir oranda enstrüman çalmadığı görülmektedir.

Türk Sanat Müziğinde solo icralar koro icralara göre daha çok sevilip, tercih edilmektedir. Koro icraların neredeyse unutulur hale gelmiş olması, şarkı sözlerinin çok fazla anlaşılır olmaması ve bu nedenle insanlarda doyum sağlamaması nedeniyle düşük olacağı söylenebilir.

Anketin geneline bakıldığında, kişilerin klasik eserleri popüler eserlerden daha çok dinliyoruz diye belirtmeleri, kendilerini entelektüel göstermek isteğiyle verilmiş bir cevap olarak düşünülebilir.

Türk Sanat Müziği arşivi olan müzikseverlerin büyük bölümünün arşivlerinde popülerliği yüksek olan sanatçıların kayıtlarının olduğu görülmektedir. Ve bu popüler olan sanatçıların da tamamına yakınının güncel ve popüler şarkıları okudukları bilinmektedir. Bununla birlikte toplumda birçok şarkının okuyan kişi tarafından bestelendiği kanaati olduğu görülmektedir. Bundan da dinleyicilerin eseri bestekarı, makamı vs. gibi özelliklerinden ziyade okuyanın kim olduğuna göre değerlendirdiği sonucu çıkarılmaktadır.

Genellikle tercih edilen besteciler günümüze yakın zamanda yaşamış olanlardır. Bu isimler Zeki Müren, Yıldırım Gürses, Yusuf Nalkesen gibi bestecilerdir. Ayrıca besteci ve icracı kavramı birbirine karıştırılmakta, klasik repertuardan ziyade XX. Yüzyılın popüler şarkılarını okuyan sanatçıların dinleyiciler tarafından daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. En çok sevilen icracılar Zeki Müren, Muazzez Abacı, Emel Sayın, Müzeyyen Senar, Muazzez Ersoy gibi icracılardır. En çok tercih edilen icracının Zeki Müren olduğu görülmektedir. Burada Zeki Müren'in Türk Sanat Müziğinde belli bir yere sahip olması, değişik giyim tarzı ve tavırlarıyla dikkat çekmesinin önemli rol oynadığı söylenebilir.

Müzik kültürel bir olgu olduğu için görüşülen kişiler ve ailelerinin ne tür müzik dinledikleri karşılaştırılmış, Türk Sanat Müziği dinleyenlerin ailelerinin de TSM dinledikleri; Türk Halk Müziği dinleyenlerin ailelerinin de THM dinlediği sonucuna varılmıştır.

Kısaca, popüler kültür bağlamında günümüzdeki müzik türlerini de dikkate alarak, Türk Sanat Müziği dinleyicilerinin, dinlemeyenlerle karşılaştırılması sonucunda çıkan yüksek % 38,5'lik oran, dinleyicilerin azımsanamayacak bir sayıda olduğunu göstermektedir.

Şehir'de yetişen bireylere göre kırsal kesimde yetişen bireylerin Türk Sanat Müziğini sevme oranındaki azlık yerleşim yerlerinin kültürleri ile bağlantılıdır. Çünkü, ozan ve aşık kültüründen gelen bir aile genç nesle bu müzik kültürünü aktarır. Köylerdeki eğitim olanaklarının sınırlı olması sebebiyle kent hayatına göç artmakta, kent kültürünü benimsemeye çalışan genç nesil, popüler ve popüler müziğin etkisinde kalıp, seçimlerini farklı müzik türlerinden, bir bakıma da farklı kimlik arayışından yana kullanmaktadır. Bu sebeple, Türk Sanat Müziği dinleyicisinin orta yaş ve üzerinde daha fazla orana sahip olmasını, kimliklerinin oturmasına, o dönemin popüler kültürünün içerisinde Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği eserlerinin yer almasına dayandırabiliriz.

Türk Sanat Müziği dinleyicilerini orta yaş üzeri ve genç olarak iki grup altında toplarsak; bu iki grubunda ortak icracı beğenisi, Zeki Müren, Emel Sayın, Muazzez Ersoy, Müzeyyen Senar ve Muazzez Abacı gibi isimlerdir. Sevilen ve tercih edilen icracılar günümüze en yakın isimler olup, XX. Yüzyılın popüler şarkılarını okuyan sanatçılardır. Görüldüğü gibi bu saydığımız icracıların hepsi solo eserler seslendirmektedir. Buradan anlaşıldığı üzere görüşülenler, koro icralardan çok solo icraları tercih etmektedir.

Ayrıca toplumda birçok şarkının okuyan kişi tarafından bestelendiği düşüncesi olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıkarsak dinleyicilerin, eserin bestekarı, makamı vs. gibi özelliklerinden ziyade, icracının kim olduğuna göre değerlendirildiği sonucuna varabiliriz.

Türk Sanat Müziği yayının yapıldığı kitle iletişim araçları ve mekanlar da önemlidir. Elde edilen verilere göre bu müzik türünün, internet ve konserlere oranla televizyon ve radyolarda daha fazla dinlenmekte ve izlenmekte olduğu

görülmektedir. Bu internet ve konsere gitme durumu maddi olarak belli bir bütçe gerektireceğinden, daha yaygın olan ve ekonomik anlamda zorluk yaratmayacak radyo ve televizyonda dinlenilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Popüler kültür bir bakıma tüketim kültürü olduğu için icracının giyim kuşam kodları, aksesuarları, kliplerde kullanılan mekan ve verilmek istenen mesaj, tüketim ürünü için en önemli unsurlar olarak reklam ve tanıtımları geniş biçimde kullanılır.

Sonuç olarak popüler kültür içerisinde fazla yer alamayacağı düşünülen Türk Sanat Müziği, çalışmamızda görüldüğü gibi ülkemizde diğer Türkçe müzik türlerine göre daha fazla dinlenen bir müzik türüdür. Ancak yaş gruplarına göre önemli değişiklikler göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, A. (2005). *Türk Musiki Tarihi*, Ankara: Akçağ Basım.
- Aksoy, B. (2003). *Avrupalı Gezginlerin Gözüyle Osmanlılarda Musiki*, İstanbul: Pan Yayınları.
- Aktüze, İ. (2003) *Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*, İstanbul: Pan Yayıncılık
- Attali, J. (2005). *Gürültüden Müziğe*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ataman, S. (1991). *Atatürk ve Türk Musikisi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Barzun, J ve Graff, H. (2008). *Modern Araştırmacı*, Ankara: Tubitak Popüler Bilim kitapları.
- Budak, O. (2000). *Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Cevizci, A. (1996). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Cook, N. (1999). *Müziğin ABC'si*, İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Çakır, S. (2006). *Toplumsal Bilimlerde Yeni Yöntem Anlayışı ve Temel Yaklaşımlar*, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Ergil, D. (1994). *Toplum ve İnsan*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Featherstone, M. (2005). *Postmodernizm Ve Tüketim Kültürü*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gökalp, Z. (2007). *Hars ve Medeniyet*, Ankara:
- Günay, E. (2006). *Müzik Sosyolojisi*, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Güven, S. (1999). *Toplumbilim*, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Güvenç, B. (1979). *İnsan ve Kültür*, İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Güvenç, B. (2007). *Kültürün ABC'si*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karasar, N. (2001). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Körükçü, Ç. (1998). *Türk Sanat Müziği*, İstanbul: Hürriyet gazetecilik ve matbaacılık.
- Lull, J. (2000). *Popüler Müzik Ve İletişim*, İstanbul: Çiviyazıları.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim Ve Sanat Yayınları.
- METE, M. (1999). *Televizyon Yayınlarının Türk Toplumunu Üzerindeki Etkisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Mcgregor, C. (2000). *Pop Kültür Oluyor*, İstanbul: Çiviyazıları.
- Oktay, A. (1993). *Türkiye'de Popüler Kültür*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oskay, Ü. (2001). *Müzik ve Yabancılaşma*, İstanbul: Der Yayınları.
- Örmeci, O. (2008). *Popüler Kültür*, Ankara: Elips Kitap.
- Özbek, M. (1991). *Popüler Kültür Ve Orhan Gencebay Arabeski*, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Püsküllüoğlu, A. (1995). *Türkçe Sözlük*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Reinhard, K. U. (2007). *Türkiye'nin Müziği*, Ankara: Sun Yayınevi.
- Rowe, D. (1996). *Popüler Kültürler*, İstanbul: Ayrıntı Yayınlar.
- Say, A. (2005). *Müzik Ansiklopedisi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Saygun, A.A. (1991). *Atatürk ve Müzik*, Ankara: Sevdâ- Cenap And Müzik Vakfı Yayınları.
- Sözer, V. *Müzik Ansiklopedik Sözlük*, İstanbul: Remzi Kitabevi,
- Storey, J. (2000). *Popüler Kültür Çalışmaları Kuram ve Metodlar*, İstanbul: Babil Yayınları.
- Schudson, M. (1999). *Popüler Kültürün Yeni Gerçekliği*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Tanrıkorur, Ç. (1998). *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tanrıkorur, Ç. (2003). *Müzik, Kültür, Dil*, Ankara: Dergah Yayınları.
- Tanrıkorur, Ç. (2003). *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Tura, Y. (1988). *Türk Musikisinin Meseleleri*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Turam, E. (1994). *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, İstanbul: İrfan Yayınları.
- Turan, Ş. (1990). *Türk Kültür Tarihi*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Uçan, A. (1997). *Geçmişten Günümüze – Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Usmanbaş, İ. (1999). *Cumhuriyetin Sesleri*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Üngör, E. N. (1990). *Farabi'nin Müzik Yönü*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Wicke, P. (2006). *Mozart'tan Madonna'ya Popüler Müziğin Bir Kültür Tarihi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

EKLER

EK-1. Türk Sanat Müziğinin Toplumdaki Konumu İle İlgili Anket Soruları

TÜRK SANAT MÜZİĞİNİN TOPLUMDAKİ GENEL KONUMU İLE İLGİLİ ANKET FORMU

(Bu anket soruları yüksek lisans çalışmamda değerlendirileceği için başka herhangi bir amacı bulunmamaktadır. Bu nedenle anket sorularına çekinmeden doğru yanıtlar verirseniz, Türk Sanat Müziği'nin toplumdaki yaygınlık ve benimsenme derecesini gerçek yönüyle ortaya koymuş olacağız. Yanıtlarınız için teşekkür ederim)

1. Cinsiyetiniz:

1. Kadın ( ) 2. Erkek ( )

2. Kaç yaşındasınız?

1. 15-24 ( ) 2. 25-34 ( ) 3. 35-44 ( )
4. 45-54 ( ) 5. 55-64 ( ) 6. 65+ ( )

3. Doğum Yeriniz:

1. İl merkezi ( ) 2. İlçe merkezi ( ) 3. Köy ( )

4. Öğrenim durumunuz:

1. Okuryazar ( ) 2. İlkokul mezunu ( ) 3. Ortaokul mezunu ( )
4. Lise mezunu ( ) 5. Üniversite mezunu ( ) 6. Lisansüstü ( )

5. Mesleğiniz nedir?.....

6. Aylık gelir durumunuz:

1. 200-500 ( ) 2. 500-800 ( ) 3. 800-1100 ( ) 4. 1100- 1400 ( )
5. 1400-.1700 ( ) 6. 1700-2000 ( ) 7. 2000-2300( ) 8. 2300+ ( )

7. En çok sevdiğiniz müzik türü hangisidir?

1. Türk Sanat Müziği ( ) 2. Türk Halk Müziği ( ) 3. Klasik Batı Müziği ( )
4. Pop ( ) 5. Diğerleri ( ) Belirtiniz.....

8. Ailenizin (Anne-baba) en çok sevdiği müzik türü hangisidir?

1. Türk Sanat Müziği ( ) 2. Türk Halk Müziği ( ) 3. Klasik Batı Müziği ( )
4. Pop ( ) 5. Diğerleri ( ) Belirtiniz.....

9. Müzik üzerine herhangi bir eğitim aldınız mı?

1. Cemiyet-Dernek ( ) 2. Özel ders ( ) 3. Kurs ( )
4. Güzel Sanatlar Lisesi ( ) 5. Üniversite ( ) 6. Hayır ( )

10. Ailenizde (Anne-baba) müzik eğitimi almış olan var mı?

1. Evet ( ) 2. Hayır ( )

11. Çaldığınız (icra ettiğiniz) herhangi bir enstrüman var mı?

1. Evet ( ) belirtiniz..... 2. Hayır ( )

12. Ailenizin çaldığı bir enstrüman var mı?

1. Evet ( ) belirtiniz..... 2. Hayır ( )

13. Türk Sanat Müziği hakkındaki bilgi düzeyiniz nedir?

1. Çok iyi ( ) 2. İyi ( ) 3. Orta ( ) 4. Az ( ) 5. Çok az ( )

14. Türk Sanat Müziğini ne sıklıkla dinliyorsunuz?

1. Sık, Nedeni.....
2. Nadiren, Nedeni.....
3. Dinlemem, Nedeni.....

15. Türk Sanat Müziğini sık dinleme nedeniniz nedir?

16. Türk Sanat Müziğini nadiren dinleme nedeniniz nedir?

17. Türk Sanat Müziğini dinlememe nedeniniz nedir?

18. Türk Sanat Müziğinde eski eserleri mi yoksa yeni eserleri mi dinliyorsunuz?

1. Klasik Türk Sanat Müziği eserleri ( ) 2. Popüler Türk Sanat Müziği eserleri ( )

19. Türk Sanat Müziğinde koro icraları mı yoksa solo icralarımı seviyorsunuz?

1. Koro ( ) 2. Solo ( )

20. Türk Sanat Müziği arşiviniz var mı?

1. Evet, var ( ) 2. Hayır, yok ( )

21 “ Evet”se hangi sanatçılar var?

...../...../.....

22. Türk Sanat Müziğinde öncelikli olarak tercih ettiğiniz üç besteciyi yazınız.

.....

23. Türk Sanat Müziği icracılarından öncelikli olarak tercih ettiğiniz ilk üç icracıyı yazınız.

.....

24. Bildiğiniz Türk Sanat Müziği çalgıları hangileridir?

1. Kanun ( ) 2. Ud ( ) 3. Tanbur ( ) 4. Keman ( ) 5. Klasik kemençe ( )

25. Türk Sanat Müziğini nerelerde dinlersiniz?

1. Radyoda ( ) 2. Televizyonda ( ) 3. İnternetten ( ) 4. Konserde ( )

26. Türk Sanat Müziği konserlerine dinleyici olarak katılıyor musunuz?

1. Evet ( ) 2. Hayır ( )

27. Yanıtınız evet ise dinleyici olarak memnun kalıyor musunuz?

1. Evet, kalıyorum ( ) 2. Hayır, kalmıyorum ( )

28. Günümüzde Türk Sanat Müziğinin yeterli dinleyicisi olduğunu düşünüyor musunuz?

1. Evet ( )

2. ( )

29. Türk Sanat Müziği'nin sizce neden yeterli dinleyicisi vardır?

.....

30. Türk Sanat Müziği'nin sizce neden yeterli dinleyicisi yoktur?

.....

31. Türk Sanat Müziği güncelliğini korumakta mıdır?

1. Evet ( )

2. Hayır

32. Sizce Türk Sanat Müziği güncelliğini neden korumaktadır?

.....

33. Sizce Türk Sanat Müziği'nin güncelliğini neden korumamaktadır?

.....

34. Yeni çıkan Türk Sanat Müziği albümlerini takip eder misiniz?

1. Evet ( )

2. Hayır ( )

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Manisa Salihli’de doğdu. İlköğretim ve liseyi Salihli’de tamamladı. 2003 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Müzikoloji bölümünü kazandı. 2007 yılında 4 yıllık eğitimini tamamlayarak mezun oldu. 2008 yılında Haliç Üniversitesi Türk Sanat Müziği Ana Sanat dalı yüksek lisans programına girdi. Aynı yıl içerisinde İstanbul’da bir ilköğretim okulunda vekil müzik öğretmeni olarak çalıştı. Vekil müzik öğretmenliğine Isparta’daki bir İlköğretim okulunda devam etmektedir.